

דיני אמירת מוריד הטל (א)

- א. יום טוב הראשון של פסח בתפילת מוסף פוסקים מלומר משיב הרוח ומוריד הגשם.¹
- ב. בימות החמה לא הצריכו חכמים להזכיר מוריד הטל ולא לשאול ותן טל ואם בא להזכיר מזכיר², ומצינו בזה מנהגים חלוקים דעת השו"ע להזכיר מוריד הטל, ומתחילין להזכיר בתפילת מוסף של יו"ט ראשון³, ודעת הרמ"א דאין מזכירים מוריד הטל אלא בתפילת מוסף של יו"ט ראשון פוסק להזכיר מוריד הגשם, ואומר מחיה מתים אתה רב להושיע מכלכל חיים בחסד⁴, והקהל פוסק בתפילת מנחה של יו"ט, ומנהגינו להזכיר מוריד הטל.⁵
- ג. אם אמר מוריד הגשם בימות החמה מחזירין אותו, ודינו כדלהלן -
  - א. כאשר עדיין הוא עומד בברכת אתה גיבור ונוכר, חוזר לראש הברכה והיינו שמתחיל מאתה גיבור.⁶
  - ב. כאשר כבר אמר בא"י ולא אמר מחיה המתים, יאמר למדני חוקיך, ויחזור לראש הברכה.⁷
  - ג. אמר בא"י מחיה (ולא סיים הברכה לומר המתים) יש מקילין בזה לחזור לראש הברכה.⁸
  - ד. אם סיים ברכת מחיה המתים חוזר לראש התפילה, וכ"ש אם המשך להתפלל שמו"ע בכל מקום שזכר יחזור לראש התפילה.⁹
- ד. בימות החמה אם נסתפק אם הזכיר מוריד הגשם אם לא, כל שלא התפלל עדיין צ' תפילות¹⁰ בחזקת שהזכיר הגשם וצריך לחזור¹¹, ובמנחה של יום ראשון י"א אייר (בשנת תשפ"ד) כיון שכבר התפלל צ' תפילות¹² שהזכיר בהם מוריד הטל אינו צריך לחזור, חזקה שהזכיר מוריד הטל.

המשך יבוא בעז"ה בגליון הבא

פילות, וכ"כ הט"ז ס"ק י"ג דבשבונו הימים תליא מילתא ולא בחשבון התפילות, ולדידיה גם אם שגג או פשע באיזו יום או יומיים באלו הלי' יום ולא התפלל ודאי לא הורע מחזקתו לעניין זה שצריך דווקא כשיעור הימים שהתפלל וצריך להשלים תחילה הימים שמתפללים ע"ש, וכ"כ בשו"ע הרב ס"י, אבל המ"ב ס"ק ל"ז הביא דהרבה מהאחרונים מפקפקים בדין זה וס"ל דבתפילות תליא מילתא וכמדוייק מלישנא דהשו"ע ס"ט יעו"ש. והחתם סופר בתשובות חאו"ח סי' כ' כתב לחדש וז"ל נ"ל דדברי רבי יוחנן בנויים על מה דאמרינן בש"ס דילן בחגיגה ט: אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, וכן הוא מפורסם ומקובל שהשונה מאה פעמים ואחד לא במהרה הוא שוכח, וי"ל דהירושלמי קאי בפסח ובהו"ל שעושים ח' ימים וא"כ הוי שפיר מאה ואחד הא כיצד הרי בשלושים יום יש צ' תפילות שחרית מנחה מעריב צא מהם ערבית ושחרית של יום א' דפסח הו"ל פ"ח פעמים, ושמונה מוספים דח' ימי הפסח שבח"ל ועוד ג' מוספים של ג' שבתות שנשארו מאסרו חג דפסח עד ט"ו אייר וב' תפילות מוספים דב' ימים ר"ח אייר הו"ל י"ג מוספים עם פ"ח תפילות הוי להו ק"א, וכיון שכבר הזכיר ק"א פעמים שוב אינו שוכח, וכן אני מורה ובא לתכחילה לאומרו מאה פעמים ואחד, אמנם בדיעבד מי שאמר רק תשעים פעמים ושוב נסתפק אם אמר מוריד הגשם אם לא אין בידי לפסוק שיחזור ויתפלל נגד משמעות השו"ע ורמ"א כיון שלא מצאתי לי חבר בדבר, ומ"מ נלע"ד שהניחו לי מקום משמים עכ"ל החתם סופר.

11. שו"ע ס"ח.
12. וכך הוא החשבון, ט"ו ניסן מזכיר ב' פעמים במוסף ובמנחה, בשאר ו' ימי הפסח שיש בהם מוסף הרי הוא מזכיר כ"ד פעמים, מכ"ב בניסן עד כ"ה מזכיר י"ב פעמים, בכ"ו ניסן שהוא שב"ק מזכיר ד' פעמים, מכ"ז עד כ"ט ניסן מזכיר ט' פעמים, ביום ד' ל' ניסן וביום ה' א' אייר שהם ב' ימי ר"ח אייר מזכיר ח' פעמים, יום שישי ב' אייר מזכיר ג' פעמים, ג' אייר שבת קדש מזכיר ד' פעמים, מד' אייר עד ט' אייר י"ח פעמים, שב"ק י' אייר מזכיר ד' פעמים, יום א' י"א אייר בשחרית נשלמו צ' פעמים, ובמנחה גם אם נסתפק חזקה שהזכיר.
- ואם הוא שליח ציבור (כגון שהוא חיוב) ניתוספו לו בכל יום מימות החול עוד ב' פעמים בחזרת הש"ץ, ובאופן זה (אם מתפלל לפני העמוד גם באסרו חג ובמנחה ערב שבת) בשחרית (בשמו"ע בלחש) של ה' אייר נשלמו לו הזכרת צ' פעמים, ולפי שיש מנהגים שונים בתפילה לפני העמוד כל אחד יחשב לעצמו כפי הפעמים שהיה ש"צ.
- והגם די שפוסקים דס"ל דדווקא בשלושים יום תליא מילתא וכנ"ל הערה י', כתב המ"ב ס"ק ל"ז דלמעשה יש להקל בשניהם דספק ברכות להקל, וע"כ כיון שכבר אמר צ' תפילות יש להקל ולא יחזור שוב ודו"ק.

מידות ושיעורים לליל הסדר
 שיעור כוס הוא רבעית
 לדעת הגר"ח נאה ז"ל הוא 86 מ"ל,
 לדעת החוון איש ז"ל הוא 150 מ"ל.
שיעור כזית מצה
 לדעת הגר"ח נאה ז"ל 16 גרם, לדעת החוון"א ז"ל
 25-27 גרם.
שיעור כזית מרור
 חסה - לגר"ח נאה 25 גרם, לחוון"א 46 גרם.
 חריין שלם - לגר"ח נאה 25 גרם, לחוון"א 46 גרם.
 חריין מעורר - לגר"ח נאה 15 גרם, לחוון"א 25 גרם.

1. שו"ע ס"י ק"ד ס"א, ובסי' תפ"ח ס"ג.
2. טור ס"י ק"ד, ומקור הדברים בתענית ג. בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר, ומפרש רבי תניא לפי שאין נעצרין שאלמלי הן נעצרין אין העולם מתקיים.
3. שו"ע ס"ג וכן בטל וכו' לא הזכירו בימות החמה אין מחזירין אותו, ומבואר דלכתחילה מזכירין, וכמבואר בטור שכן הוא מנהג ספרד, וע"ש בבית יוסף שהביא מדברי התוס' ברכות כט: ד"ה הא דלכך יש בני אדם שאומרים כל שעה טל בימות החמה שאם ישכחו מלומר בימות הגשמים מוריד הגשם חזקה שאמרו מוריד הטל כמו שהם רגילים בימות החמה ואין מחזירין אותם עכ"ל, והרי זה מבואר כמנהג בני ספרד עכ"ל הבית יוסף, וכ"כ בשו"ע הרב ס"ו.
4. בהג"ה ס"ג, והוא מנהג בני אשכנז וכמבואר בטור.
5. כן הוא בסידור הרב, ויש נוהגים להזכיר גם משיב הרוח ומוריד הטל.
6. שו"ע שם ס"ד, והיינו שיתחיל שוב מאתה גיבור ולא יתחיל ממוריד הטל, ובטעמו של דבר כתב השו"ע הרב ס"ד וז"ל אם אמר מוריד הגשם בימות החמה מחזירין אותו, לפי שהגשמים בימות החמה אינם אלא סימן קללה, לכן הצריכו לזה שהזכיר קללה בתפילתו שיחזור ויתפלל בלא קללה אותה ברכה שהזכיר בה קללה, לפיכך הוא צריך לחזור לראש הברכה שאם יחזור למכלכל חיים לא יבטל בזה מה שהזכיר שלא כדין שכן דינה של הזכרה בימות הגשמים לומר מכלכל חיים אחר מוריד הגשם עכ"ל.
- ובדיעבד אם לא חזר לראש הברכה אלא לרב להושיע וסיים ברכתו לא מהזירין ליה, כ"כ המ"ב ס"ק י"ט, והמדוייק בדברים יראה דדווקא אם התחיל מרב להושיע יצא, ומקור הדב"רם הוא בח"א כלל כד ס"ו, והמעיינין שם יראה דאיהו איירי למנהג שאין מזכירין מוריד הטל בימות החמה ולזה אם לא יתחיל שוב מרב להושיע לא נראה שתיקן הקלוקל, אבל לדין שמזכירין מוריד הטל נראה דגם אם התחיל מוריד הטל מכלכל חיים יצא בדיעבד ודו"ק בזה, (וצ"ע למה שפירש שו"ע הרב ס"ד ל' דבדיעבד יצא ידי חובתו).
7. כ"כ המ"ב ס"ק ו"ל עיין בפרי מגדים שכתב דהיינו לאחר שאמר ברוך אתה ה', אבל השערי תשובה והחיי אדם כתבו דווקא אם סיים לגמרי, אבל אם נזכר לאחר השם יסיים למדני חוקיך כדי שלא תהא לבטלה, ואם כן הרי הוא עומד באמצע הברכה וחוזר לאתה גיבור עכ"ל, וכן משמע מסתימות דברי שו"ע הרב ס"ד ע"ש.
8. בפסקי תשובות אות ט' צידד להקל בזה עפ"י שעה"צ ס' קפ"ח ס"ק י"ח לגבי רצה שאם כבר אמר בא"י בונה כל זמן שלא סיים הב"ר כה מקרי עדיין עומד באמצע הברכה, ובצירוף עוד כמה קולות כתב להקל בזה ע"ש.
9. שו"ע שם ס"ד.
10. ז"ל השו"ע ס"ח בימות החמה אם נסתפק אם הזכיר מוריד הגשם אם לא עד שלושים יום בחזקת שהזכיר הגשם וצריך לחזור עכ"ל, ומשמע מלשון השו"ע דבשלושים יום תליא מילתא ולא בחשבון הת-

המשך בשבילי המערכת

א"כאכזבתי" אמרו לו המלך.
 המהנדס ההמום והמעולף למחצה, תפס את עצמו פתאום.
 "אבל למה, אדוני המלך? והרי המבחן היה על ארבעים עגלות! נו, בשלושים ותשע עגלות עמדתי, ומה בכך שעגלה אחת לא הצליחה לעבור? האם ניתן לקממוץ הכישלון להעיב על ההצלחה האדירה?!"
 המלך, שעד לפני רגע הביט בו בתוכחה - הציץ עליו כעת בתדהמה מהולה בחמלה. נעבאך, השתבשה עליו דעתו.
 "וכי מה יש לי משלושים ותשע עגלות שעברו בשלום - אם הגשר לא נותר שלם עד הסוף? היתה לי מטרה, מטרה ושמה גשר, מטרה ושמה כלכלה, מטרה ושמה ניצחון, מטרה ושמה אימפריה - ובלי העגלה הארבעים אין סיכוי

להגשים את המטרות הללו!"
 •
 הליל הגדול הגיע.
 ליל שימורים תשפ"ד.
 אלפי שנים כבר חלפו מאז יצאנו ממצרים. קודמים לנו עשרות דורות של אבות המספרים לבניהם את סוד האמונה, את היותנו לעם ה', את הניסים והנפלאות של מי שכל איתני הטבע שלו הם.
 ואנחנו, בני דור האחרון, כחמורים למול גדלם של אבותינו. עגלה ארבעים, מונהגת בכבודות ובאיטיות, הניסיונות הרבה יותר גדולים, מדרגתנו הרוחנית אינה כששל ימי קדם. איננו

מתקרבים אפילו.
 אבל עיני כל הדורות צופיות אלינו! ללילה הזה!
 אנחנו, בני העגלה הארבעים, אולי חלופים יותר, אולי זוהרים פחות, אבל מטרת הבריאה תלויה בנו! כל עשרות הדורות שקדמו לנו היו בשביל הרגעים האלו! בלעדיהם - אין שום משמעות לכל אלפי לילות הסדר שקדמו לנו!
 בלילה הזה האמונה עוברת לעוד דור. מתקבעת בלבבות הרכים של הדור הבא. ועלינו מוטלת האחריות, והחובה, והזכות, להשלים את משימת העם הנצחי. לפתוח את הגשר לגאות העולמים.

"קנין האמונה ומידת התמימות שנוצרכו ישראל במצרים, מתעורר סגולתה בפסח"

בתמימות, ולא שאל אברהם כלום, וכשאמרו ישראל נשלחה אפשי לפנינו ופגמו ישראל במידת התמימות, נחשב כאי עתה מתו האבות, והיה סלק"ד שיחזור במתנה, והרבותא שאפי' הכי נותן הקב"ה להם את הארץ מכח "ירושח",

"עי"י חג הפסח זוכים למידת התמימות, ונמשך בן בשבת וזוכה לנחלת ארץ ישראל"

ואפשי"ל עפ"י דבריו מה שכתוב בגמ' שבת קיח שכל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים, שכתוב את הלשון 'נותנים', שהוא לשון מתנה, והיינו כיון שבשבת משיג היהודי את האמונה ומידת התמימות, ולפיכך זוכה הוא לנחלה במתנה כפי שהובטח לאבות הק', ובוה יובן גם שכתוב שם המענג את השבת נותנים לו כל משאלות לבו, ולכא'ו הרי מי שיש לו מנה רוצה מאתים, ואיך א"כ מתמלא כל משאלותיו, ולדברינו יובן שבשבת משיג היהודי מידת תמימות עם ה' וא"כ אין הוא מרגיש בחיסרון, ועפ"י יובן מה שכתב רש"י הק' בטעם שפתחה התורה בבראשית, ולא במצוות החודש, אלא משום שכח מעשיו הגיד לעמו לפי שאומוה"ע אומרים אר"י שלנו היא, ובנ"י משיבים להם ברצונו ניתנה לכם ומרצונו ניטלה מכם ותנה לנו וכו' היינו שאומוה"ע טוענים שכיון שאין בבנ"י מידת התמימות א"כ אין הארץ של בנ"י יותר משל אומוה"ע, ומשיבים ישראל שע"י שאנו מעידים ומכירים בכח מעשיו של הקב"ה שהגיד לעמו וזה ביום שבת קודש, אזי זוכים למידת התמימות, וממילא הארץ ניטל מהאומות ונתנה לישראל, ולכן בשבת נהפך לישראל הנגע לענג, ולדברינו כיון שהנגעים מורים על מידת הקנאה ורוח גבוהה אבל בשבת זוכה היהודי לתמימות ונהפך הנגע לעונג, והנה 'תמים' בגי' ת"צ שוה י' פעמים מ"ט כי צריך לקנות שלימות ותמימות בכל העשר מידות, וכן 'תמים' נקרא הנולד מהול, ומילה מכוון כנגד הפה, ויובן שלך ארץ ישראל נקנית ביסורים, והביאור שכיון שבכדי לזכות לאר"י, הוא ע"י התמימות, ולכן נקנית ביסורים, והיסורים היינו עד שיכיר שהכל מאתו יתב' והוא בחי' תמימות, ולזה כששאל אברהם להקב"ה באיזה זכות יתקיימו בה כוונתו היינו לזמן שבו ח"ו יפסידו בנ"י את מידת התמימות, ועל זה השיבו הקב"ה זכות הקרבנות, והכוונה הוא לדרך בו יבוא לקנות מידת התמימות, ולכן בנ"י נשתעבדו במצרים בשביל להשיג קנין במידת התמימות, להורות שבכל מצב רק כשצדקו לה' אזי זכו ויצאו ממצרים ונקרע להם הים, וא"כ כל השיעבוד הוא רק כבד לזכר את ישראל במידת התמימות, שיוכו לארץ ישראל באופן של מתנה, וזה אותו בחי' של נקנית ביסורים, ובפסח מסוגל ביותר לקנין במידת התמימות, ואולי לך פסח נקרא בתורה בלשון 'שבת' דכתי' "ממחרת השבת" ובוה יובן שבדיבור הראשון מ"י דברות נאמר "אנכי ה"א אשר הוצאתיך ממצרים" ולא כתוב אשר בראתיך, כי במצרים הזדככו באמונה ותמימות, ולכן ב"י מכות שבמצרים כתוב 'ידעו כי אני ה' וכן 'למען תדע כי אין כה' אלוהי' כי זה התפקיד של גלות מצרים לקנות שלימות במידת התמימות ויוכשר הדיבור של קול יעקב, ואגב ת' שנה במצרים הוא כנגד ת' פרקים שהיה לאברהם בגמ' עבו"ז שלו היינו כי בת' שנה היה בשביל לקנות מידת תמימות.

היה הכנה לקבל את אר"י, אזי היו צריכים שלימות בענין הדיבור, וצ"ב מדוע, וזה ידוע דכוחם של ישראל 'בה', וידוע שקדושתם של ישראל הוא 'הפה' שנקרא 'כלי שרת', ועמלק רצה למנוע מישראל את הכוח של הפה, ולבלבל אותם לבל יתפללו, וגם זלזל במצוות מילה שהוא קשור לקדושת פה כידוע, דהנה הדיבור מתיחס ליעקב שכ' 'הקול קול יעקב' והמעשה לעשיו דכתי' 'והידים ידי עשיו', ולכן כשמשמה ואהרון נגמנו בענין הדיבור שלא דיברו אל הסלע שבכך היו מקדשים את ה' לעיני ישראל, לפיכך נענשו שלא נכנסו לאר"י, היינו כיון שאר"י ענינו שלימות הדיבור, ויבאר לפי"ז מה דא' במדר' פר' שמיני שבשביל שאמר משה רבנו 'שלח נא ביד תשלח' נשבע לו הקב"ה שלא יכנס לאר"י, ונראה טעמו כנ"ל שכיון דהיה בזה פגם בדיבור, ושלך הפסיד אז את הכהונה מזרעו, שהרי כהן גם ענינו דיבור שנא' כי שפתי כהן ישמרו דעת וכו' וכמו דא' בגמ' גדרים ששם בן נח הפסיד הכהונה מזרעו בגלל שפגם במה שפגם בדיבור והקדים ברכת עבד לקונו, ואם הביאור הוא שהפגם היה בדיבור של אברהם א"כ צ"ב בכל הנ"ל, ובעיקר לבאר מה שנענשו בשאלת של 'במה אדע' בעונש גדול של שיעבוד ת' שנה במצרים? וצ"ב מה היסוד של שלימות הדיבור, ונראה שענין הדיבור הוא אמונה, וברמו בצחות כתוב "האמנתי כי אדבר", והוא היסוד שיש בחלק של הדיבור היהודי,

"בזכות התמימות ארץ ישראל ניתן לבנ"י במתנה"

והנה לפי"ז נראה לבאר מה שנשתעבדו בנ"י במצרים אין זה כעונש על שאמר אברהם במה אדע, אלא כתשובה לאברהם ששאל על סוד הקיום שיש לישראל בירושת הארץ, ובאיה זכות יתקיימו בידם, והתשובה על זה היתה שהיסוד זה אמונה, וכדא' 'בטח בה' שכן ארץ ורעה אמונה, וכן מצינו עה"פ 'והיה אמונת עתיך וכו' שאמונה זה כנגד זרעים שקאי על אר"י, ומצוות התלויות בארץ, ובגמ' מכות דרשו עה"פ "וכל מצוותיך אמונה" שהעמיד הבקוק כל התורה על אמונה, ולרמב"ן הרי עיקר קיום המצוות הוא באר"י, ועוד דהכא אם בשאלת אברהם במה אדע היה נחשב לפגם באמונה, מדוע נקנסו בנ"י בשיעבוד ת' שנה במצרים, והרי היה צ"ל כמו דמצינו במצות שמיטה בפסו' וכי תאמרו מה נאכל וכו' וצוית את ברכתי וכו' ויבאר שם הרה"ק ר' זושא ז"ל שגלגל השאלה נגדם מניעה בצינור השפע והיה צורך לוציית את ברכתי, וא"כ לכא'ו גם הכא כך היה צריך לצוות הברכה בדבר זה שיוירשו בנ"י את אר"י, אלא נראה בהכרח שהכוונה הכא שהשיב הקב"ה לאברהם על שאלתו, באיזה זכות יתקיימו באר"י, והתשובה לזה היה שע"י "אמונה", ויתבאר עפ"י דברי "האבני נזר" בפר' שלח שכתב לבאר על המד"ר פר' שלח שהביא הפסו' 'יש חציר נבל ציץ ודבר אלוהי' קיום לעולם ויבאר במשל למלך שהיה לו אוהב והתנה ואמר לו, לך עמי ואני נותן לך מתנה, הלך עמו ומת ואמר המלך לבנו של אוהבו אע"פ שמת אביך איני חוזר כי במתנה שאמרת לי לו בוא וטול אתה, כך הדבר שהמלך זה מלך מלכי המלכ"י הקב"ה והאוהב זה אברהם שאמר לו הקב"ה לך עמי 'לך לך מארץ וגו' והתנה ליתן לו מתנה שנאמר קום התהלך בארץ וכו' אל' אלא למה לשת"פ" שהתנתי עם האבות ליתן להם את הארץ ומתו איני חוזר בי אלא ועבר אלוהי לעולם יקום, והקי' באבנ"ו והלא ירושת הארץ היתה לאברהם ולזרעו אחרי, וא"כ מהי רבותא, ות' דכל זמן שהיו ישראל במדת התמימות 'היה נחשב כא' אברהם קיים' ובאופן זה היה "המתנה", שהיה כשנאמר לאברהם לך לך מארץ קיבלו

א' בגמ' בשביל שאמר אברהם אבי' במה אדע כי אירשנה נשתעבדו בניו במצרים ד' מאות שנה, והנה צ"ב במאמר זה דלכא' מה גודל הפגם במה ששאל אברהם אבי' במה אדע, בשביל שיענשו בסביה זו לת' שנה, ועוד שהרי אצל יוסף הצדיק נאמר הפסו' 'אשרי הגבר אשר שם מבטחו בה' וכו' ולא פנה אל הרבים' ונדרש על יוסף הצדיק שהיה בשלימות הביטחון בה' וכשפנה אל הרבים לבקש משר המשקים 'זכור הזכרתי' נתוסף לו ב' שנים על שנשכל בדיבור זה, ואם כך אצל יוסף א"כ אצל אברהם שרק שאל במה אדע ובשביל בניו, למה יגרע שישתעבדו ת' שנה, וכמו"כ צ"ב דמבואר ברש"י הכא ששאל אברהם להקב"ה במה אדע היינו באיזה זכות יתקיימו באר"י והשיבו הקב"ה בזכות הקרבנות, ולפי רש"י צ"ב מה הפגם בדבר וגם מה השייכות לגלות מצרים, ויבאר צריך לבאר דבמד' א"י שהקב"ה אמר לאברהם יש ב' שמצילות מב' היינו שיש ב' דברים שהם תורה וקרבנות שמצילות מב' דברים והם הגלות וגינהם, ושאל הקב"ה לאברהם כיון שיבטלו הקרבנות וישאר רק התורה הזאת, במה יבחר בגלות או גינהם, ואי' שבחר אברהם את הגלות כתמורה לקרבנות, ואילו ברש"י הכא מביא ששאל אברהם באיזה זכות יתקיימו באר"י והשיבו הקב"ה שבזכות הקרבנות יתקיימו באר"י, ולכא'ו לפי"ז מבואר שהקב"ה בעצמו חחר הגלות, ואפשי"ל שהקב"ה נתן לאברהם הבחירה רק עתה אחרי שנגזר ענין הגלות, ונדוע שיבטלו הקרבנות, ונראה גם שאברהם השיבו להקב"ה רק לאחר שנימול, ועפ"י יתבאר יפה שזוה העצה שנטל אברהם מממרא על המילה, והכוונה הוא שכיון שהסתפק אברהם במה לבחור שהרי גינהם הוא קשה ומאידך גלות הוא קשה מצד הממציאו שהרי ח"ו יותעברו בגויים וילמדו מעשיהם' ועל זה נתן ממרא העצה על המילה, היינו שע"י המילה לא יתעברו, ויתבאר שעל כן יושב אברהם בפתחו של גינהם ולא מניח למי שנימול ליכנס שם, ולדברינו יובן שהרי ע"י המילה בירר אברהם ובחר את הגלות, לכן יושב ומגן על הנימולים מגינהם, וית' שפיר' ועוד צ"ב דהנה כששאל משה רבנו 'למה הרעתה' ד"בר עמו הקב"ה משפט על שהקשה לדבר כן, וטענו שהאבות לא פקפקו כשהובטחו על נחלת ארץ ישראל, ולכא'ו מהכא משמע שכל מה שנשתעבדו במצרים היה על הפגם במה ששאל אברהם אבי' במה אדע שהיה נראה כמפקפק בדבר ה' על נחלת אר"י ?

"במעלת כח וקדושת הפה, וגלות הדיבור שהיה במצרים"

והנה מהכא נראה ששאלת 'במה אדע' הוא פגם בדיבור, וכן נראה מהא שמצינו שגלות מצרים היה גלות הדיבור, וזה היה חלק מגלות מצרים, וכן נראה בזוה"ק עה"פ ויעבדו מצרים את ישראל בחומר ובלבנים וכו' כתב שקאי על מה שהמצרים רצו לאבד מישראל את התורה הק' ע"י ששיכחו מהם את הדינים, בחומר ובלבנים הקל וחומר וליבו, הלכה, וידוע דא' בפת"א שדיני התורה היינו תורה שבע"פ היא מידת 'מלכות' שהיא בחי' 'פה' תושבע"פ, וגם ידוע שעפ"י החשבון עיקר שיעבוד ישראל במצרים היה במנין פ"ו שנים שזה חמישית מת"ל שהיו במצרים, וזה בגימ' פה עה"כ, והת"ל שנים במצרים בגימ' ה' פעמים פה עה"כ כנגד ה' המצאות הים, והגאולה בתקין הפה כשצדקו ישראל אל ה', ולכן מצוות הפסח הוא "למען תספר וכו' ואי' בניו יששכר שא' ניסר ר"ה למלכים ורמו הוא שמלכות זה פה, והיתה ע"י משה שהיה כבד פה, וכן בזכות המילה ומילה בגימ' פה, ומרומו שבנ"י תיקנו במצרים את ענין הדיבור, וכיון שמצרים

האם קשה 'להיפרד' מהבלי העולם הזה, כדי לבער את החמץ שנלבב? | זה רק נראה
גדמה בר * מה עושים כשהלב רדום והשמחה ממאנת להתיישב בו? | זו רק חו

הרב ליפא וגשיל

העשיר יהיה לבם

דברי הדרכה בעבודת ימי חג הפסח, המבעירים את הלב באהבת ה' ומעניקים מבט ראוי על עבודת השירה והשמחה של מצוה בחג הפסח ובכל ימות השנה, מאת הגה"צ רבי חיים מיכאל בינרפלד שליט"א, אב"ד טשורטקוב לונדון, מחותנו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אשר נאות למסור בייחוד עבור 'בשנילי דשא', לרגל חג הפסח תשפ"ד

לפניו קרבן פסח, וגאלם ממצרים ועשה להם כל הניסים והנפלאות שהיו ביציאת מצרים.
אם כן, כל שכן אנו, שב"ה זכינו ואף אחד מעמנו איננו במדרגה הזו, וודאי שעבודתנו חביבה מאד לפניו יתברך, הן בלילה הקדוש לילה הסדר בכל העבודות נפלאות שבו ובכל המצוות שזוכים לקיים בו, והן תמיד בכל החג ובכל ימות השנה. ומכך יש לשאוב שמחה רבה בעשיית המצוות.

ועל ידי שמקיימים את המצוות בשמחה, אז נשאת הארת המצוות בלב האדם לכל השנה, וכמו שכתב בקדשו הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע בספרו הק נועם אלימלך (פר' בעלותך ד"ה וידבר ה' וכו' בחדש), שעל ידי השמחה בקיום מצוות חג הפסח, זוכים להשאיר מכח הפסח לעתיד לבוא.²

והנה, בכל מצוה ובכל מועד מוטל על איש יהודי לקיים המצוות בשמחה, כדי שהארת המצוה תותיר בליבו חותם שלא יימחה לעולם. אולם שבעתים נחוץ הדבר בחג הפסח, אשר כל החג הזה כולו הוא יסוד אמונת ישראל, ובייחוד בליל הסדר, כנודע דברי הצדיקים שמצות סיפור יציאת מצרים בליל הסדר מסוגלת ביותר לקבוע ולהשריש בליבו ובלב צאצאיו אמונה שלימה בהש"ת (זאת זכרון בא ועוד).

ועל ידי שיהודי נותן ליבו לכך, ומקיים מצות סיפור יציאת מצרים בשמחה, בזוכרו שהש"ת נהנה ורווה נחת מכך, והוא מודה ומשבח ומהלל לפניו ית' בזמירות שירות ותשבחות על אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, הוא זוכה שכח האמונה וכח אור המצוה מלווה לאורך כל ימות השנה.

הדרך לעוור שמחה

ומה עושים כאשר הרב לא מתעורר בארץ בשמחה של מצוה והאדם מרגיש יבש כחרס - היאר מעוררים בלב את השמחה?

מכבוד אכסניה חשובה זו, הוא בוודאי להזכיר אמרי קודש של רבוה"ק. על הפסוק אז ישיר משה ובני ישראל כתב רש"י: "ארו"ל (סנהדרין אב) מכאן רמז לתחיית המתים מן התורה".

וביאר הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר זיע"א את השייכות בין השירה לאמונה בתחיית המתים, שבנ"י הגיעו בשעת קריעת ים סוף לכוז דרגה גבוהה באמונה, שעבורם כל הניסים שראו אז היו מילתא דפשיטא, כי הלא ראו אותם במו עיניהם. הם רצו לשיר על משהו שלמעלה מהשגתם - שיוכלו להאמין בו. ולכן שרו על תחיית המתים, כי זה לא נגלה להם אז. וזה מה שאמרו חז"ל רמז לתחיית המתים, משום שהשירה היתה על תחיית המתים שעתידי להיות. ויש ללמוד מכך אלינו, בני דורנו - דור של שפע, שב"ה אפשר ללמוד תורה ולעבוד את ה' בלי קשיים ונסיונות

2. וזה לשון קדשו: "כל מצוות זמניות, כגון פסח... צריך האדם לעשות המצוה הזאת בבחינה גדולה בשמחה ובדיקות העליון, כדי שעל ידי זה יתקשר בקדושה בלי שום הפסק לכל זמן, ולזה רמז מלת "במועד" ולא אמר בזמנו, לרמז להג"ל ג"כ שיעשה המצוה בשמחה ודיקות כנ"ל... ולזה כיון משה רבינו ע"ה שאמר סתם לבני ישראל לעשות הפסח, לרמז להג"ל... ולכן בעשייה נאמר "יעשו בני ישראל את הפסח במועד", דהיינו שעשו באופן הג"ל בשמחה ובדיקות העליון. ולזה כפל "כן עשו", להורות שהיה עשייה כפולה, בפועל בזמנו ובכח לעתיד לאחר זמן".

הרה"ק מרוז"ן זי"ע. שכשם שחמץ אסור אפילו במשחו (פסחים ל, ונפסק בשו"ע א"ח סי' תמו) כך גם היצר הרע המחמץ את הלב, כי הלא יהודי שנופל ברשת היצר, אינו נופל בבת אחת אלא בהדרגה. כל ירידה מתחילה ב'משהו' קטן, בויתרו ויא הקפדה על דבר קטן, וכבר אמרו חז"ל (שבת קה) אומנותו של היצר הרע: היום אומר לו 'עשה כך', ולמחרת אומר לו 'עשה כך', עד שאומר לו 'עבוד עבודה זרה', והולך ועובד (וע"י סוכה נב. וברש"י שם). ואם זה כוחו של כל 'משהו' קטן, הרי 'מידה טובה מרובה', ובוודאי כל השתדלות קטנה שאדם עושה להיטיב דרכיו לשמים, כבר מתקיים בו 'הבא ליטרה מסייעין אותנו' (שבת קד). והוא זוכה להגיע מכך להתעלות גדולה. ונסיון החיים מוכיח, כי הרבה פעמים זוכים להרגיש זאת בחוש, כאשר יהודי מתאמץ כפי כוחו ועושה פעולה בעבודת ה', הוא מרגיש כמו נפתחו לו שערי אורה וקדושה.

ראו חיבתכם לפני המקום

למה כל כך חשוב לדעת זאת? הרי זו המציאות בכל מקרה, אם יודעים מכך ואם לא, ומדוע חשוב ליכיר זאת?

כשיודעים שכל פרט קטן ממעשינו ומעבודת ה' שלנו מעורר נחת רוח גדולה אצל אבינו שבשמים, עד שמכח מעשה אחד אפשר להתעלות כל כך, הרי הלב עולה על גדותיו בשמחה עצומה.

הלא חישוב פשוט הוא: אם אבותינו במצרים, שהיו בשפל המצב ממש - במ"ט שערי טומאה (ז"ח ריש פר' יתרו), עד שמלאכי השרת אמרו עליהם שכביכול אין הבלד בינם לבין המצרים כי 'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה' (וזה"ק ח"ב קע: ומדרשים), ובכל זאת היתה עבודתם כה חביבה לפניו יתברך, שציוה עליהם להקריב

ביעור החמץ שבלב

בימי חג הפסח - הימים בהם נעשינו לעם ה', מתעורר לב כל יהודי לנצל את קדושת הימים כדבעי, לעבוד את עבודת הזמן ומצותיו כראוי ולספוג לקרבו את אור היום טוב, שילווח אותו לאורך השנה כולה. רבים מצעירי הצאן, ולא רק, אומרים מי יראנו טוב, וילמדנו להשכיל בדרכי עבודת ה' היאך זוכים לכל זאת.

לשם כך, פנינו אל מורינו הגה"צ רבי חיים מיכאל בינרפלד שליט"א, אב"ד טשורטקוב לונדון ומחותנו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, לבקשו שיואל להקדיש מזמנו היקר בכדי למסור מעט דברי הדרכה לבחורים והאברכים המשתוקקים לנצל את הזמן הנשגב כראוי וכנכון. הגה"צ שליט"א נעתר לבקשותינו, ומשך זמן ארוך השיב לשאלותינו אחת לאחת, והעניק מבט ברור ובהיר על תפקידו של יהודי בימים הנשגבים הבע"ל.

בימים אלו, עירבי פסחים, בלא ישראל עמל ויגע במצוות

ביעור חמץ. נבקש לשמוע מהו פנימיותה של המצוה הזו, מהי ה'עבודה שבלב' - מלבד העבודה במעשים - השייכת בה?

הלכה מיוחדת שנו חכמים (פסחים א.) בחג הפסח: "שלושים יום קודם חג שואלים ודורשים בהלכות החג", משום שבחג זה ישנן הרבה מאד הכנות נדרשות שיש לעשותן מבעוד מועד¹. וזו מלאכת ביעור חמץ שבני ישראל עוסקים בה בחומרה יתירה ימים ארוכים קודם הפסח. והבן הרשע, שלא זכה שתהיה לו שמחה של מצוה, רואה את כולם עמלים וטורחים בייגיעה רבה להכשיר את הבית לפסח, והוא עומד ותמה: "מה העבודה הזאת לכם?" - למה אתם טורחים ומתאמצים כל כך הרבה? ובכלל, הרי שבעו שלם לא תוכלו לאכול עוגה טעימה או מיני מגדנות, ואיך לא תחסר לכם הנאת החמץ.

אולם יהודי שזכה לטעום פעם אחת עונג יום טוב אמיתי בחג הפסח, אין לו יצר הרע לוותר על ההכנות, כי הוא זוכר את הגעשמהק המיוחד שיש בחג הזה. אמנם לא אוכלים חמץ, אבל ההנאה והשמחה הממלאות את הלב המתרוגן, שווים כל מאמץ. (ואמנם אנו מקיימים את מצוות ה' כי כך נצטוונו ולא כי זה תענוג, אולם היצר לא יכול לטעון כך, מאחר והאדם מרגיש כמה טוב לוותר על הנאות רגעיות חולפות בשביל השמחה הגדולה שזוכים לה בה).

ומכאן לימוד גדול שיש בו חיזוק ועידוד רב בעבודת ביעור ה'שאר שבעיסה' (ברכות ז.) מן הלב. כי פעמים יש ואדם מתרומם בהשתוקקות לקרבת אלוקים, הוא רוצה לעזוב את כל הבלי העולם הטורדים את מנוחתו יומם ולילה ולהשתקע אך ורק בתורה ועבודת ה'. אבל אז בא יצרו הרע ומלחש על אוזנו: "מה, וכי מהיום והלאה לא תהנה בחיים? תהיה פרוש מהעולם ולא תוכל יותר להיגנו ממאכל טוב או מהנאות אחרות שיש בעולם?". זהו אחד הלימודים מחג המצות - המסייעים לבער עד החמץ שבלב עד שלא יישאר ממנו אפילו 'משהו חמץ': הדיעה שאמנם כל ההתחלות קשות, אבל מכאן ואילך יערב, זה נהיה מתוק. התענוג הנפלא של אחרי ביעור החמץ, שווה את ההשקעה לבער אותו.

לימוד חשוב נוסף מעבודת ביאור חמץ, העלה זקה"ק

1. מתצית הנידון אם זה דין מיוחד לחג הפסח, או שנאמר בעיקר על פסח והוא הדין לאר ימים טובים, נתבאר במשנ"ב (סי' תכט ס"א).

כר א ל מו ל עב ו ד ת ה' ה ר ח ב ה מ נ י י מ - כ מ ה כ ב ר ש ו ו ה מ ע ע ש ה ק ט ו נ ? | ז ה א ו ל י ר ק ס ר ש י מ ת ל ב א ו י ק ת י ע ע ש ה ע ב ו ד ת ה ש י ר ה ו ה ז מ ר ה כ ר א ו י ? | ע כ ש י ו ה ז מ נ ל כ ר

הירות מ'משהו בע"ס

הגה"צ שליט"א מבקש להוסיף ולחדד נקודה שיש לזכור הימנה בימים קדושים אלו, שבהם היצר מנסה לבלבל דעת האדם ולהפוך אצלו עיקר לטפל וטפל לעיקר.

בעסקנו בענין שמחה של מצוה בימי חג הפסח, בנותן טעם להזכיר כמה יש להיזהר שההקפדה על חומרות החג לא תגרום חלילה לעוגמת נפש לשום יהודי. ומה שאסור מד"ן תורה, כאונאת דברים, לשון הרע או שאר מצוות שבין אדם לחברו, אסור גם כאשר מדובר בחומרות פסח, ובוודאי לא הותר לבייש ולשפוך דם יהודי - שהוא איסור דאורייתא, עבור חומרה שאינה אפילו מדרבנן.

ושמעתי שפעם בא לשולחנו הטהור של ש"ב כ"ק מרן אדמו"ר מטאלאנא זצ"ל (בית וגן, ובסוף ימיו בבני ברק) יהודי מעמך בית ישראל, שלא הכיר את מנהג החסידים להיזהר ממצה שרויה, ובתום לב שבר חתיכות מצה והטילים לתוך מנת המרק שהוגשה לו. היו מן החסידים שרגו עליו מאד וכמעט שהקניטו אותו וביישוהו ברבים, אך אז שמעו את הרבי הקדוש שהבחין בכך פונה אליו ושואל: "אולי תיתן לי קצת מהמנה שלך?..."

אין ספק, כי עבור הרבי מטאלאנא, שכל ימיו נזהר בכל כוחו במשהו חמץ והקפיד על חומרות שנהגו להקפיד עליהן ואף יותר מכך, היה זה ממש בגדר מסירות נפש לאכול אפילו אחת מהמרק אשר לתוכו שיברו מצה. אבל עוד יותר היה חשוב לו למנוע בזיון מיהודי.

וראה את ההתרגשות של כל המשתתפים בהקפות שניות - ובניהם יהודים ממש והוקים ר"ל, והיו מהם שבזכות השירה התקרבו לתורה ומצוות, הרי שזכיתי לראות בעצמי שישנה שירה זכה וטהורה שכוז, אשר הבוקעת מלב ונפש, ופורצת את גבולות הגשמיות והגוף וגולה את פנימיות נשמת ישראל.

זו התשובה לשאלתך - כי הלא גם לאורך השנה כאשר אברך את חבור מרגיש שהוא בזמן פחות מרומם, הלא בוודאי היו במצב טוב יותר מתינוקות שנשבו שלא זכו לשמור תורה ומצוות. ואם הם התעוררו כך שבקעה השירה מפנימיות נפשם, ודאי חסידים ואנשי מעשה ההולכים בדרך רבותיהם יכולים לזכות לכך, ע"י ההתקשרות לצדיק - לא רק בלשורר את שיריו, אלא בהתקשרות למשנתו ותורתו.

והזמן לעבודה זו הוא בחג הפסח ובייחוד בשביעי של פסח, להחזיר בעומק הלב את האמונה והשמחה של מצוה, עד כדי כך שלאורך כל השנה ניתן יהיה להחיות מחדש את הכח הזה, ושהשירה הפנימית מהנשמה הטהורה תפרוץ.

יסוד השמחה בתורה

אמנם, מוסיף הגה"צ שליט"א ומדגיש, באמירת שירה ובשמחה של מצוה לבד אין די, כי תפקיד היהודי בראש ובראשונה לעמול בתורת ה' ולהתייעב בה, כי התורה נקראת שירה (דברים לא יט: 'ועתה כתבו לכם את השירה הזאת, ובסנהדרין כא: ויסוד השמחה היא בתורה, ככתוב (תהלים ט"ו) 'פקודי ה' שרים משמחי לב', והעוסק בתורה זוכה לשמחה של מצוה אמיתית. ומבלי שיש לו לאדם קשר עם התורה הק' אין לו שמחה אמיתית, כמאמר אליהו הנביא זכור לטוב (תנ"ב רבא ב' ח) "אמר להם הקב"ה לישראל, בניי, וכי מה שמחה יש לו לאדם - אלא בדברי תורה בלבד". ועל ידי שמחת התורה, יכול יהודי לשמוח בקיום המצוות ולהחזיר בליבו האמונה.

וכפי שמדריך כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בדרכי עבודת ה' - כאשר ב"ה ניכר כיום בין כחלי בית המדרש של מודו"ץ התורה. כי לא מביעי לעוה"ב, אלא אפילו כהיום הזה - אין לו לאדם הנאה בעולם הזה, כמי שזוכה להתעלות במעלות התורה, ועמו גם "פרק שירה" של עבודת ה' בשמחה. ויעזור הש"ש שזכה תמיד לעובדו בלבב שלם, ללמוד תורה ולשורר לפניו מתוך שמחה של מצוה, ותזכור לחוג את הפסח הבעלי"ט מתוך הרחבת הדעת ושירה של שמחה, וזוכה בקרוב להיגאל בגאולת עולם ולאכול שם מן הזבחים ומן הפסחים.

אב"ד טשוריקוב שייט"א כשמת נישואו בנו עם נכדת ל"ק מרן אדמו"ר שייט"א

מוחדרת בעומק לב היהודי אמונה תמימה בהש"י. ולכן דווקא בעת שישראל שרים בצוותא מתגדל שמו יתברך, ושירה זו חביבה עד מאד לפניו יתברך.

א מודו"ץ שירה

ממשיך הגה"צ שליט"א בנועם שיחו, ומסביר כי מה שהופך את השירה למרוממת ומקודשת, זו המטרה - למה ומדוע משוררים: והנה ענין זה של שירות ותשבחות לומר ניגונים בהתעוררות ובדבקות עם הציבור, לקיים 'אשר בקהל עם אשירה עזו, אביעה רננות בעד מפעליו', נתפרסם מאד אצל צדיקי בית מודו"ץ ז"ע ולהבח"ח ממשיך דרכם בקודש שליט"א, ואצל חסידיהם.

מי שלא ראה זני החסידים משוררים לאביהם שבשמים בעת התעלותם לומר עם החסידים בצוותא - לא ראה שירה אמיתית מימיו. ואני זכיתי לראות ולשמוע את הר' בניציון שנקר ז"ל, ואת החסיד ר' אצ"ה ליפא פישבין ז"ל, אשר בעת שירתם כל הווייתם אמרה שירה, כפי אשר קיבלו את יסודות ענין השירה מהאדמו"רים ממודו"ץ ז"ע ולהבח"ח שליט"א - ששירה לה' איננה דבר של מה בכך, אלא יסוד בעבודת ה', כי על ידי שירה מתעוררים להתקרב ולהידבק בהקב"ה, ומחדירים בלב אמונת תום, ומגדילים שמו יתברך בעולמו.

ובכך התורץ התמיהה על בלל מודו"ץ (מגילה י) שביקשו מלאכי השרת לומר שירה במלך שביעי של פסח, והקב"ה אמר להם "מעשי ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה?", ולכאורה קשה אם כן מדוע ישראל כן אמרו שירה והיתה רצויה לפניו יתברך? אמנם כאמור היתה זו שירה שבקעה מתוך שמחה של מצוה להודות ולהלל ולשבח לפניו ברוב עם הדרת מלך, ככתוב (שמות טו א) 'או ישיר משה ובני ישראל' דייקא, שירה המודייה אמונה בעומק הלב לנצח נצחים, ושירה כזו תמיד רצויה ותמיד חביבה לפניו.

אמנם כיום טוב של פסח, כאשר מצויים בתוך העולם המרומם של היום טוב, יותר קל לשורר באופן כזה, להחזיר את האמונה בעומק הלב. אולם עבודת השירה, ובפרט אצלנו, הינה כל ימות השנה, ומיהו הדרך לעשותה כראוי כל השנה?

בכל שנה ביום הקדוש הזה, יום טוב שביעי של פסח, אנו משוררים להקב"ה בכל לב בציבור, ומעוררים את ניצוצות האמונה שהיו אז לבני ישראל בעת השירה. כדי שזוכה גם אנו לשורר לפניו בשמחה של מצוה ולהחזיר האמונה בעומק שיחי הלב, להמשיך את עבודת השירה והשמחה של מצוה לכל ימות השנה, ועל כן אומרים שירת הים בכל יום. והנה, המנהג לומר את השירה בכל יום אינו מוזכר בדברי חז"ל (עי' בחידושי רע"א או"ח ס' טו בשם מדרש), אולם כבר אמרו שירה בזמן שמעשי ידי טובעין בים, שאמנם בני ישראל לא הוצרכו לבקש רשות לומר שירה כי היא בקעה מליבם ומעומק נפשם, ושירה כזו הופרצת מפנימיות הלב אין הקב"ה מונע מלשיר תמיד. ולפי זה יתכן לומר, שבאמת בזמן חז"ל כבר פשט המנהג לומר השירה בכל יום, אבל לא כתוב זאת בגמ' או במדרש בכדי ששירה זאת תישאר לעולם שירה הבוקעת מהלב...

וכמי שזכה להיות עוד בבית המדרש דמודו"ץ בתל אביב, ופסח כבעבר. ולפיכך, לעתים אנחנו לפעמים לא שמים לב מספיק לומר שירה על כל המתרחש סביבנו, כי הכל נעשה אצלנו "מובן מאליה" מרוב הרגל. וזה הגורם למצבים כמו שתארת בשאלתך - בבחינת אין בעל הנס מכיר בניסו, יהודי מסובב בכל טוב אבל הוא לא שם ליבו לכך. עלינו ללמוד מאבותינו ששרו את שירת הים על חתיית המתים, שחיפשו דווקא דבר "יהודי" להתלהב ממנו ואלוהים עליו שירה. וגם אנו נתבונן ונשים על לב חסידים מיוחדים שגמלו עמנו הקב"ה, כדי שמתוך כך נשורר לפניו בשמחה ובהתלהבות, וכך מתעוררים גם להודות על כל החסידים - גם אלו שכבר התרגלו אליהם.

שירה זו זמרו"ל

ביטוי מיוחד ניתן לעניין שירות ותשבחות מתוך שמחה של מצוה, ביום-טוב הקדוש הזה, והיא השירה בשביעי של פסח. כ"ה זכינו להסתופף בחצר רבו"ק ממודו"ץ, אשר בהיכל השירה והזמירה כשמחה של מצוה מהווה נדבך מרכזי ביסודות עבודת ה'. נבקש לשמוע על מהות עבודת קודש זו אצל איש חסיד, ומאשר זיתים לראות אצל רבו"ק.

אכן, פסח זהו החג היחידי במעגל השנה שבו נאמרת 'שירה'. השירה של שביעי של פסח היא יסוד לכל השירות, כמאמר חז"ל (שמות רבה כג ד) "מיום שברא הקב"ה את העולם ועד שעמדו ישראל על הים, לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה, אלא ישראל. ברא אדם הראשון ולא אמר שירה. הציל אברהם מכבשן האש ומן המלכים, ולא אמר שירה. וכן (הצ"ל) יצחק מן המאכלת, ולא אמר שירה. וכן (הצ"ל) יעקב מן המלאך ומן עשיו ומן אנשי שכם, ולא אמר שירה. כיוון שבאו ישראל לים ונקרע להם, מיד אמרו שירה לפני הקב"ה. אמר הקב"ה, לאלו הייתי מצפה. ע"כ לשן המדרש.

ולכאורה יפלא מדוע אמרו 'ברא אדם הראשון ולא אמר שירה', הלא אדם הראשון שורר להקב"ה 'מזמור שיר ליום השבת כמאמר בדברי חז"ל (בראשית רבה כב כג)? ועוד יש להקשות, מדוע אכן כל אלו הצדיקים לא אמרו שירה לפניו יתברך?

אלא, שהשירה השלימה היא שירה ברוב עם הדרת מלך, בציבור המשוררים לה' בצוותא כדי כאיש אחד בלב אחד. וזוהי השירה הראויה, שעליה אמר הקב"ה 'לא לו הייתי מצפה', כלשון המדרש. כי על ידי שירות ותשבחות בציבור גדול מתגדל מתפרסם שמו יתברך בעולם, וזוכים הכל להכיר בכח מלכותו ולהיכנע לפניו ולעבודו. כמבואר בדברי חז"ל (שמות רבה כג א) "אמר רבי ברכיה בשם רבי אבהו, אף על פי שמעולם אתה, לא נתיישב סכאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה, לכן נאמר: נכון סכאך מאז". כי על ידי שירה שאמרו לישראל יחד הוא נודע בעולמו, והלא זהו ענין מלכותו והתבססות כסא מלכותו - שנתניו מכירים את כוחו, שהרי אין מלך בלא עם (יבנו כתיב במדב כ ב). והיינו, שבגלל ששירת הציבור מפרסמת ומקדשת את שמו יתברך בעולם, חשיבותה כה גדולה, עד כדי כך שכביכול רק בעת אמירתה נחשב הדבר שמלכותו יתברך על העולם הזה התבססה והתייצבה. ולכן 'לא לו הייתי מצפה', ולא היה די בכך שאדם הראשון אמר מזמור שיר ליום השבת.

והיינו כנ"ל, שעל ידי השמחה של מצוה מותרה המצוה חותם בלב האדם, ועל כן כאשר משוררים כראוי ובשמחה,

פרויקט חג מקיף ומרתק!

אברהם קושיה

לרגל גיליון הפסח, מלפנו למקבץ מאנשי שלומינו מכל רחבי הארץ, ושוחחנו עמם אודות התכנית המהפכנית 'עמוד הקהילה' של 'יודעי תורתך'.

שע"י חברת "לומדי תורה"

שאלנו כל אחד מהמראיינים 4 קושיות מעניינות,

עליהן ענה מהזווית האישית שלו.

מרתק. מפתיע. מחייב.

לימוד קביעת עיתים בבית החסידים בגבריה

לדוגמה, בפורים האחרון שהינו יום עמוס לכל הדעות, קבעתי עם החברותא שלי סדר לימוד לפני תפילת שחרית. כך גם לגבי שעות הלימוד בערב פסח, ובחול המועד פסח, אם לא נצליח להגיע אל שעת הלימוד הקבועה, אנו תרים ומוצאים זמן מתאים אחר במשך היום, כדי שלא נפספס ולו יום לימוד אחד. מניסיון, זה אפשרי.

אני מאמין שגם קודם להשקת התכנית היו לך את סדרי הלימוד האישיים שלך, ומשכך, אני מנסה להבין; מה שכנע אותך בכל זאת לבוא ולהוסיף על סדרי הלימוד שלך את סדר הלימוד של עמוד הקהילה?

ראשית לכל, זהו רצונו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, וזאת עלינו לעשות, כאשר ידוע שלא מפסידים מקיום רצונו של הצדיק. שנית, יש כאן את עניין הקביעות. לגבי כל לימוד אחר,

בשעה רבע לתשע, אני יוצא לקביעת עיתים בתורה הקדושה, חוק ולא יעבור. הדבר נותן לבית משמעות רוחנית נעלה, ומביא בין כותלי ריח של תורה.

כאחד הממלא באדיקות את המבחנים של עמוד הקהילה, נשמח שתספר לנו ולקוראים מדוע אתה ממלא אותם, ומה הדבר נותן לך?

ר' יוסף מסביר: 'עצם הידיעה שאני עומד למלאות מבחן גורמת לי ללמוד את החומר בצורה רצינית הרבה יותר. שנית, המבחן מציב מול עיני מראה האם אכן אני יודע את שלמדתי'.

לכל אחד יש את טרדותיו שלו, ואת המחויבויות האישיות שלו. כיצד בסופו של יום אתה מצליח לבוא בכל יום ולמלא את ההספק בעמוד היומי?

'כון שלפעמים ישנם זמנים יותר מורכבים, אך החפץ בכך יוכל תדיר להסתדר ולהתגמש. כך

התכנית המהפכנית של 'עמוד הקהילה' פרצה לחיי חסידי מודז'יץ, בסך הכל לפני כחודשיים, ומאז היא עשתה היסטוריה. אף אחד לא חזה לרגע את שיתרחש: מהפכה אמיתית של תורה אצל כלל חסידי מודז'יץ! מתברר כי בתוך כלל אנ"ש בעבע זמן רב רצון להתחבר לתכנית תורנית משמעותית, וכשזו הגיעה - הציבור עט על התוכנית ככפוני רעב, והיא אומצה בהתלהבות בכל רחבי הארץ, כאשר המספרים המדויקים מצביעים על גידול של כ 50 אחוזים (!) במספר המשתתפים בקביעת עיתים.

לקראת גיליון חג הפסח, בחרנו נציג מכל אחד שבעת בתי החסידים שברחבי הארץ, כדי שישתף אותנו מנקודת המבט האישית שלו. בני ברק, ירושלים וביתר, אשדוד, פתח תקוה, טבריה וברכפלד, כולם נקבצו ובאו לכתבה אחת מרתקת.

1. תשובות לפותח: הרב יוסף גלם, אשדוד חונך מופלג

סייעתא דשמיא מופלאה

אנו עומדים כעת בסך הכל כחודשיים לאחר השקת תכנית 'עמוד הקהילה'. נשמח אם תוכל לשתף את הקוראים ולספר, האם ומה השתנה אצלך לטובה בעקבות תכנית זו.

ר' יוסף מציין דבר מופלא: 'לדבר הבא שאספר אין הסבר שכלי, אבל המציאות מכה בפנים; מאז שהצטרפתי לתכנית (בי"ג גם בימות השבוע, וגם בבוקר יום השבת), התחלתי לראות סייעתא דשמיא עצומה בעניינים שונים בכל מקום אשר אני פונה.

זאת ועוד, התכנית הזו ממש שינתה את פני הבית, כאשר הילדים שבבית יודעים כי בכל יום

2 כלים שיכניסו לכם גישמאל ועונג בעמוד הקהילה!

לא רבים יודעים, אבל ישנם שני כלים חשובים שכל מי שמשמש בהם, מעיד כי הם חוספו לו מתיקות חדשה בתוכנית 'עמוד הקהילה'.

ראשית, בכל יום נמסר שיעור מתוך מדבש מפי הרה"ג אוריאל רוטנברג שליט"א, בקו 'חברים מקשיבים' שלוחה 36. בשלוחה תוכלו לבחור בין 3 אופציות, שבטוחים אנו שתתענגו על כל אחת מהן. שלוחה 1 – שיעור יומי בעמוד הקהילה. שלוחה 2 – שיעור סיכום שבועי. שלוחה 3 – דין ודברים עיוני בין כלל אנ"ש מכל רחבי הארץ, אודות נושאים הנלמדים בדפים השבועיים. ניתן לעלות נושאים שונים לדיון, לשמוע, לדון, ולהתמוגג משמעות המרגליות.

שנית, מידי שבוע תוכלו למצוא בעלון 'בשבילי דשא', את המדור הנפלא 'בשבילי עמוד הקהילה' שגערך בכישרון על ידי הרה"ג יחיאל סמט שליט"א, ובו ניתן למצוא הרחבה מרתקת אודות נושאים הנלמדים במשך השבוע בעמוד הקהילה.

מניסיון של עשרות אברכים, לא כדאי לוותר על הכלים המתוקים הללו!

ר' עקיבא משיב: 'עצם העובדה שסדר הלימוד הינו דווקא בשטיבל, הוא מבורך ביותר! ראשית, כי הדבר מחייב לצאת וללמוד, ולא להישאר בבית. וכשיצאיים, אזי מוסיפים כבר כהנה וכהנה עוד ועוד. שנית, הדבר גורם לשמור על אווירה מחייבת, שעה מחייבת, ומקום מחייב, כאשר כלל המשתתפים לומדים את אותו הלימוד, דבר שלא מותר מקום ליפול או להישמט מהלימוד, ושומר על הקביעות היומית הדק היטב'.

4 תסודות פרות: הרב יעקב קרנימלובסקי, ביתר עיטות אצור כולל

ר"ת מבריק למילה 'מבחן'

אנו שומעים מאנשים רבים כי תכנית 'עמוד הקהילה' שינתה אצלם את עולם הלימוד. נשמח שתספר מה שינתה לך התוכנית באופן אישי.

ר' יעקב משיב: 'כאחד שלמד משך היום כולו סדרי לימוד בהלכה, לא הזדמן לי ללמוד גם גמרא. בזכות התכנית החדשה שסחפה את כלל אנ"ש, החלטתי אף אני להצטרף, ולשלב בסדר יומי גם את הלימוד הזה'.

בנוסף ללימוד, הינך ממלא באדיקות את המבחנים, נשמח שתסביר לי ולקוראים הנכבדים את המעלה שבדבר.

'המבחן נותן לכל אדם 'דד ליינ'. כך שגם אם יום אחד הוא החסיר את הלימוד היומי מסיבה כלשהיא, הוא יהיה מוכרח להשלים את העמוד בכדי שיוכל להיבחן עליו כדבעי.

בנוסף, דרשו דורשי רשומות שמבחן הינו ראשי תיבות: 'מוזה בא חשבון נפש'. וזה אכן כך. מגיע עת

שהיו באים ממילא, כולם הצטרפו בהתלהבות לתכנית שחזיקה את כולם ללא יוצא מן הכלל, איש שיבה כצעיר לימים, וגרמה לעלייה דרמטית באחוזי המשתתפים.

בנוסף, האווירה הנושבת בשטיבל בזמן הקביעת עיתים' הפכה לסוחפת ונעימה ביותר, כך שממש קשה עד בלתי אפשרי שלא להגיע...

3 תסודות פרות:

הרב עקיבא יוסקוביץ, בני ברק קב"ן ספרות חנה

רוצים להשתנות? זו הדרך!

הינך זוכה להימנות בין הלומדים הקבועים בתכנית 'עמוד הקהילה', נשמח שתספר לנו האם הינך חש שינוי אישי כלשהוא, בעקבות ומאז תכנית זו?

'וודאי!', משיב ר' עקיבא בפסקנות. 'אצל אדם שטרוד לפרנסתו, יכול לפעמים להיווצר מצב עגום, שהוא אינו מספיק ללמוד בכל יום. קביעת העתים והתכנית החדשה, גורמים לכך שיש לי זמן לימוד קבוע, ואין מציאות שעובר עלי יום שלם ללא שעת לימוד. ללא ספק דבר זה משנה את איכות האדם לטובה'.

האם אתה לומד לבדך, בשיעור, או בחברותא?

'אני לומד עם חברותא מצוינת. ולדעתי חברותא זהו מכפיל כוח. כי כשאדם לומד לבד, יכול הוא לפעמים להתעכב בלימוד, לגלוש למוחשבות, לפספס יום אחד, הלימוד עלול להיות שטחי, בשונה מלימוד עם חברותא, שם כל הבעיות הללו נעלמות'.

תגיד, אני שואל אותך בכנות, זה לא קשה לך? יש לך יום עמוס, והרצון הטבעי בערב, הוא רק לנוח קצת מעמל היום, כיצד בכל זאת אתה מצליח לעזוב הכל, ולהשתתף בלימוד הקבוע?

'לא אכחיש שלעיתים זה קשה', הוא מציין בהוגנות, 'אך למדתי שאין חובה ללכת לכל אירוע ומעמד, ופעמים רבות ניתן להסתדר בלעדי. מה עוד', מגלה לנו ר' עקיבא, 'פעמים הייתי ממש מוכרח להחסיר מקביעת העיתים, אולם גם בזמנים אלו, אינני מוותר על הקביעות היומיות, ומגיע ללימוד בן 10 דקות. זה אולי לא הרבה, אבל כך אני שומר על הקביעות שלי, חוק ולא יעבור!'

לדעתך, מהי המעלה העיקרית בתכנית זו, יותר מסדרי ותוכניות לימוד אחרים?

לימוד קביעת עיתים בבית החסידים בירושלים

אפשר להשתמש ממנו ולדחות אותו למחר או לעוד חודשיים, מה שאין כן כאן, שישנה את המחויבות הקהילתית לעמוד מסוים ביום מסוים'.

2 תסודות פרות:

הרב צבי יוסף לרנר, ברכפלד א"ת אצור כולל

אי אפשר שלא לבוא

על פי הידוע לי, השתתפת בזמני הלימוד ב'קביעת עיתים' עוד קודם להשקת תכנית 'עמוד הקהילה', ומשכך, מעניין אותי לדעת, מה הוסיפה לך התוכנית שלא היה לך קודם?

ר' צבי יוסף משיב בחיך: 'ראשית, חברותא חדשה ומצוינת עמו אני זוכה ללמוד רק בזכות הלימוד הספציפי הזה. שנית, האחדות שהתכנית הוסיפה בשטיבל; לפתע פתאום ישנו לכולם נושא עניין משותף, כאשר גם אברכים רבים שקודם לכן החזיקו רק בקשר סתמי עם חבריהם לשטיבל, החלו לדבר ולשוחח יחדיו בעקבות התוכניות ותחומי העניין המשותפים'.

כאחד שבנוסף ללימוד עצמו, ולחזרות עליו, ממלא גם את המבחנים, האם הינך מרגיש שהדבר הזה נותן לך ערך מוסף?

'אין ספק', משיב ר' יוסף צבי, 'המבחן, גורם לתכנית להיקבע כתכנית עקבית ורצינית, ומדורג אותי לערוך עוד ועוד חזרות על החומר כדי לדעת אותו כמו שצריך. בנוסף, המבחן מעלה את הרמה והרף הלימודי של כלל הלומדים'. ר' יוסף צבי מוסיף ומספר אנקדוטה מעניינת: 'סיפר לי אדם מבוגר שהצטרף לתכנית, שזו לו הפעם ראשונה לאחר 40 שנה (!) שהוא ממלא מבחן'!

ישנם לומדים שנפלו ופספסו לימוד של יום אחד, ומרגישים פחות בעניינים, מה ניתן לומר להם?

'הלימוד הינו במסכת סוכה, שהינה מסכת די קלה, כך שגם אם לפעמים אדם רואה שהוא לא הספיק, או שחלילה פספס יום לימוד, המחויבות היא לא גדולה, וניתן להשלים ולהדביק את הפער די בקלות, כאשר קל מאוד לשמור על קצב אחיד יחד עם כלל אנ"ש'.

בתפקידך כנציג התכנית בשטיבל שלך, נשמח לשמוע מהזווית שלך כיצד השפיעה התכנית על הקהילה באופן כללי:

ר' יוסף צבי מספר בהתלהבות: 'כנציג אוכל לגלות שהתכנית העניקה לקהילה רבות. גם לאנשים שלא תמיד הצליחו להגיע, וגם כאלו

שלו מורכב מ 8 שעות רצופות בתורה. ודומני שאין חולק כי מעלה זו קיימת אצל המשתתפים בסדר קביעת העיתים.

6
תענית לפנות:
הרב אפרים פרלמוזר, מבד"ח
רפ"כ אר"י

היכן ישנם 100 אחוזי השתתפות?

הינך זוכה להימנות בין הלומדים הקבועים בתכנית 'עמוד הקהילה', נשמח שתספר לקוראים הנכבדים אלו 'רווחים משניים' העניקה לך תכנית זו?

ר' אפרים משיב בנועם: 'ברמה האישית, הרווחתי קשר אמיתי עם אברכים רבים שקודם לכן לא הייתה לי עמם שפה משותפת. ברמה הכללית, השטיבל שלנו לפני ואחרי - הוא לא אותו שטיבל! עד להשקת התכנית השטיבל נחלק לזמנים בהם אברכי הכולל למדו בו, ולזמנים בהם עמלי הפרנסה שקדו בו, התכנית הזו יצרה אצלנו מהפך, כאשר כולם לומדים יחדיו באותה השעה בשטיבל.'

ר' אפרים מוסיף ומספר לנו דבר מדהים: 'אני חש חובה לציין כי אחוזי ההשתתפות בשטיבל שלנו הינם... 100 אחוז! כן, ממש כך. והדבר מוכיח לנו שאנ"ש חסידי מוד"ץ רוצים ומשתוקקים לחיי רוחניות טהורים!'

ישנם אנשים שיטענו שמילוי מבחנים הינו מושג השייך לבחורים וצורבים צעירים... אדרבה, תנסה בבקשה להסביר לי ולקוראים מהי המעלה בעריכת מבחנים?

'כ"ק מרן רבינו שליט"א אומר תדיר שבכדי להיות מחוברים ללימוד - צריך לעשות 'קניין' בלימוד. המציאות מוכיחה, כי החפץ לחיות כיהודי תורני (גם אם הוא עובד), מוכרח לקנות את לימודו בקשר אמיתי. זוהי המעלה של המבחנים, שהם גורמים לאדם ליכור, לדעת, ולקנות את לימודו. אציין כי כמובן שגם זה שאינו זוכה לקנות את הלימוד, מקבל שכר נצחי על כל דקת לימוד, אך חבל על השעות הרבות שהוא משקיע בלימוד, כאשר

בלימוד קביעת עיתים בבית המדרש הגדול

העצה היחידה: לגזול! גם כשעסוקים מאוד, וגם כשחושבים כי אין די זמן לקביעת עיתים, הפתרון הוא לעזוב את כל העניינים, ולגזול שעה לקביעת עיתים. נכון שלעיתים זה קשה, אבל הסיפוק הוא עצום, כשאנו יודעים שאנו גוזלים למען הקשר שלנו עם הקב"ה.'

וגם אם לא מצליחים להגיע, מוסיף ר' ישראל נקודת מבט מקורית, 'עצם העניין שהמחשבות שלנו במשך היום היו סביב העניין, בניסיון לסדר את הזמנים כדי שנוכל כן להשתתף - כבר די בהם כדי לחבר אותנו אל התורה הקדושה!'

אני מאמין שגם קודם לכן, היו לך אי אלו סדרי וזמני לימוד מסוימים בהם היית רגיל, ומשכך, נשמח שתסביר לקוראים מה שכנע אותך ביום בהיר, לבוא ולהצטרף לסדר קביעת העיתים?

'מובא בקדמונים שיש עניין 'לחבר' יום וליילה בלימוד התורה. אישית, מקפיד אני לקיים את דברי ה'דברי ישראל' להתחיל את היום בלימוד תורה, אולם לא זכיתי ללימוד בנוסף גם בלילה. קביעת העיתים המחודשת נתנה לי את ההזדמנות והדרבון להצטרף לסדר לימוד מתוק גם בלילה.'

האם ישנה נקודה נוספת בה לא נגענו בראיון זה, שאותה תרצה להאיר?

ר' ישראל בוחר לצטט: 'אחד מרבתיי בישיבה היה אומר לנו תדיר, כי בחור שלומד כדבעי קודם השינה, הולך לישון בעודו חושב על תורה, והלילה

המבחן, אני סוגר את הגמרא, קורא את השאלות, ואומר לעצמי: 'למדת את הדפים בהבנה ברורה, או שמא למחצה לשליש ולרביעי?...'

לכל אחד יש ימים בהימים בהם הרגליים רצות מאליהן לבית המדרש, אך מאידך יש גם ימים 'אפורים' יותר, בהם אין כל כך חשק ללכת לבית המדרש וללמוד, כיצד ניתן להתחזק גם אז?

ר' יעקב מסביר: 'שום דבר לא נבנה בקסם, ועל כל דבר מפואר צריך לירוק דם. אולם המעלה שניתן לקחת עימנו מימים אלו היא עצם העובדה שאנו חורקים שיניים ובאים ללימוד למרות הקושי, גורמת ללימוד לחודר לדי אן אי' שלנו, ולהפוך לחלק טבעי מאיתנו.'

נקודה נוספת שיוכלה לתת חיזוק היא העובדה כי ברור ללא ספק שתכנית זו עתידה הולך לפניך, והיא עומדת להיות סיפור הצלחה מזהיר, כמו שכל אחד מבחין בעצמו, ואם אנו רוצים להיות חלק מסיפור ההצלחה הזה, כדאי שלא נפספס. בסופו של יום, אף אחד לא אוהב להיות מחוץ לסיפור הצלחה.

מה בעצם מניע אותך להצטרף לתכנית, ולהוסיף את הלימוד הזה, האם לא די לך בסדרי הלימוד אוותם הינך כבר ממלא?

'אנשים אחים אנוחנו, בני קהילה אחת. ודומני שאם כל הקהילה מקבלת על עצמם תכנית מסוימת, כל אחד צריך להיות חלק ממנה, ולא לפרוש מהציבור. בפרט וביותר שכל הצטרפות בודדת מעלה ומדרבנת את כולם, ומסייעת לתכנית לפרוץ קדימה.'

5
תענית לפנות:
הרב ישראל פלר, פתח תקוה
סופר אוכ"פ

תתרוצצו לנוזל!...

האם אתה יכול לספר לקוראים אודות שינוי אישי שחל אצלך בעקבות ההצטרפות לתכנית הלימוד 'עמוד היומיומי'?

ר' ישראל משיב: 'עדיין לא זכיתי לחוש זאת, אולם מאמין אני ללא ספק, שלימוד זה עומד לשנות את חיי, וכפי שכבר העיד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במכתבו, שהקובע עיתים לתורה מתהפך במציאותו להיות לאיש רוחני ונעלה יותר בכל הליכות יומו.'

השמועה מספרת כי זכית לערוך שמחה בחודש האחרון, ועם כל זאת, כמעט שלא פספסת את זמן קביעת העיתים, וכאן הבן שואל: מה הסוד?

ר' ישראל משיב בהריוטות: 'בספרי החסידות מופיע שקביעת עיתים הוא מלשון גזלנות, כמו שנאמר 'וקבע את קובעיהם נפש'. זוהי איפה

מה נשתנה? לא השתנה!

גם בחג ובחול המועד פסח, ממשיכים ללמוד את 'עמוד הקהילה'!

הספק חג הפסח: מסכת סוכה מודף בו נגד דף י"ז

מהמכתב התורה של מוד"ץ

בדרכים או בבית? תחילתו לשיעור מתוך 'עמוד התורה' מס' 02-649-3362

שינוי המנהג – משנה הלכה?

אפילו עני שבשיראל לא יאכל עד שיסב. (פסחים צט:) מכאן נפסק שחייב בהסבת שמאל וכמבואר בגמ' שם. אמנם הביא הטור (תע"ב) את דברי הראב"ה וכתב אבי העזרי בזמן הזה שאין רגילות בארצינו להסב יושב כדרכו. ועל פי דבריו פסק הרמ"א (תעב, ד) שנשים פטורות מהסבה, וכן אם לא היסב בכוס שלישי או רביעי, לא צריך לחזור ולשתות (תעב, ז). אם כן מצאנו שכוון שנשתנה המנהג וצורת האכילה, שוב אין עניין להסב, שהרי לא נאמר חיוב הסיבה אלא כדי שיאכל דרך חירות, וא"כ עתה שאין זו הדרך, אלא לישב כדרכו, אין צורך להסב (אבל לכאורה פשוט, שגם לדעת הראב"ה לא יצא אם יאכל בעמידה, שאין זו אכילה דרך חירות). וב"ח ביאר, שהרי היום אדרבה לפעמים דרך חולים לאכול כך, ואין מכך הוכחה לדרך חירות. (אמנם הלכה כל הראשונים חלקו עליו, ולא סמכו על דעתו אלא לעניינים המוזכרים לעיל).

והנה, למדנו ששיעור סוכה היא שתחזיק ראשו ורובו, וביאר רש"י (סוכה ב:) ראשו ורובו - דרך סעודתן בהסיבה היתה, על מטות, ומסובין על צד שמאלם, ואין אוכלין זקופין ויושבין כמונו, לפיכך הוצרך לומר ראשו ורובו. והבין המג"א (תרלז, א) שרש"י בא לבאר, שהסיבה שצריך ז' על ז' טפחים בסוכה, הואיל שצריך האדם להיכנס דרך הסבה, שכן כך היה דרכם לאכול. ואם כן, יוצא לפי דעת הראב"ה שהיום שאין דרך לאכול בהסיבה, לא יצטרך שיעור אלא של ששה טפחים, שכן גברא באמתא יתיב. ולפי דברינו, אין ניתן לומר שהלכה למשה מסיני ניתנה לשיעור סוכה בראשו ורובו, שהרי סגי כיום למקום גופו ששם ראשו. ואמנם הפמ"ג השיג על המג"א שרש"י לא בא להסביר מדוע צריך מקום ראשו ורובו, אלא שהיה קשה לרש"י מדוע צריך לומר ראשו ורובו, ודאי שראשו מונח אצל גופו כשיושב, ועל זה תי' רש"י שדרכם היה בהסיבה, אבל הטעם באמת שצריך שיעור ז' טפחים, הוא כיוון שגברא באמתא יתיב ועוד טפח לשלחנו - כפי שביאר הרא"ש. אבל הקשה הפמ"ג, לדעת המג"א כיצד נכנס ראשו ורובו בז' טפחים, הרי גובה אדם בלי הראש הוא ג' אמות שהם י"ח טפחים, א"כ בעיני יותר מט' טפחים, ונשאר בצ"ע על המג"א. אך נראה, שהרי כשנחשב את האלכסון של סוכה ז' על ז' טפחים, יצא תשע טפחים וכמעט תשע עשיריות, אם כן כשיעקם ראשו קצת, יכנס ראשו ורובו בלכסון. ולפי זה יתורץ היטב, מדוע לא סגי בסוכה שבעה על ששה, וצריך דוקא ז' על ז', שכן צריך לאלכסון. יוצא מדברי הפמ"ג, שלמד שהסיבה היא הסיבת כל הגוף, ולא רק הטיה לצד שמאל. בכל אופן, לטעם במג"א אליבא דהראב"ה לכאורה היה סגי בפחות משיעור ראשו ורובו, לכאורה. אמנם הראב"ה עצמו פסק (ס' תקצח) אמר רב שמאל בר יצחק הלכה צריכה שתהא מחזקת ראשו ורובו ושלחנו, והוא שיעור שבעה טפחים ומשהו באורך וברוחב. משמע שלמד כדברי הפמ"ג שהסבר בגודל הסוכה, הוא כדברי הרא"ש.

אמנם היה מקום לומר, שכיוון שבזמן חז"ל נפסק דבר לשיעור, שוב לא שייך לשנות שיעור זה, ולכן נקבע השיעור לז' על ז' טפחים. רק שלגבי הסיבה לבלי הסדר, שכל מטרתו לדרך חירות, אם אדרבה היום לא מסמל דבר זה, כדברי הב"ח לעיל, תו לית לן כלל חובת הסיבה. ומצאנו כעין זה, במצא מעות מפוזרים - הרי הם שלו, וביארה הגמ' (ב"מ כא:) שאין כאן חסרון של יאוש של מדעת, שכן דרכם של בני אדם למשמש בכיסם בכל שעה. והיום הרי עינינו רואות שאדם לא יודע כלל כמה פרוטות יש לו בכיסו, ובכל זאת מטיא משמיה דחזו"א שלא בטלה הלכה זו, דהוי כהפקר ב"ד הפקר - וכבר נקבעה הלכה. וכן שנינו, מי שיש לו מאתיים זוז לא יטול מן הצדקה, שאלו דמי פרנסה לשנה. והיום לפי הרבה חישובי בתי דינים, אין בהם כדי פרנסת שנה, ובכל זאת נשאר השיעור מאתיים זוז כאן ובכתובת אשה, אלא שנקבעה הלכה (יש מיעוט שערערו על דין זה). אמנם לגבי דרך התנהגות, כבר מצאנו שבטלה הלכה ערב שינוי במנהג, כפי שמצאנו שהיתה חובת עטיפת הראש אצל אבלים, אמנם כתב הרמ"א (שפ"א א) ו"א שאין נוהגין במדינות אלו בעטיפה וכן המנהג פשוט, ואין להחמיר לשנות במה שלא נהגו אבותינו. וגם כאן ניתן לחלק, שכל מהות העיטוף מראה ומסמל אבילות, אך כיום שלא רגילים להראות זאת, מה עניין בה.

העולה מדברינו: א. הבנת המג"א והפמ"ג שבעינין הסיבת כל הגוף.

ב. האם כשנשתנה המנהג נשתנית ההלכה, בדברים שנקבעו בתור דין, יש סברא לומר שלא ישתנה הדין, משא"כ בדינים שבאו לסמל ולהראות משהו בעשייתם, וכיוון שבטל הטעם - בטל המנהג - לדעת הראב"ה.

ישמע חכם ויִסֹף לָקַח

בסופו של יום הוא חוזר לביתו ושוכח את שלמד'. תסכים איתי שלבוא בכל יום לקביעת עיתים - זהו דבר מורכב במקצת. לפעמים ישנם טרדות, סידורים דחופים בבית ומחוצה לה. מה ניתן לענות נגד טענה זו?

ר' אפרים משיב: 'שתי תשובות בדבר. ראשית, אתה צודק! אף אחד לא יבא ויטען לעומתך שזהו דבר קל. כל זמן שהיצר הרע מקנן בליבנו, יש לנו התמודדויות, אולם אם נניח את קביעת העיתים בשלב גבוה בסולם הערכים שלנו, סמוך ובטוח אני שנצליח להגיע.

נקודה שנייה שיכולה להיות לעזר לכל אחד, היא המחשבה על הילדים שלנו. כשהילדים רואים שישנו זמן בו האב עוזב את כל עיסוקיו, והולך ללמוד, נקבע בנפשם העיקרון שלימוד תורה - הוא הערך החשוב מכל'.

כאחד שמשמש כרכז ארצי בתוכניות, נשמח שתספר לנו מהזווית האישית שלך מעט מהמתרחש מאחורי הקלעים של תכנית זו.

ר' אפרים מגלה: 'מאחורי תוכנית הלימוד עומדות מאות (!) שעות של השקעה וחשיבה. משכך, מוטל עלינו להכיר תודה לכל העוסקים במלאכה, להרה"ח ר' עזריאל יעקב לרנר שליט"א, ולרבני הקהילה, שעמלים ללא לאות למען חיזוק התורה בקהילתנו הקדושה. ומעל לכל, לרבינו שליט"א שכמלאך העומד על ראשינו ואומר גדל, מחזק, מעודד באופן אישי את כל התוכניות כולן'.

7. תשובות נפוחות: הרב מיכאל רוזן, ירושלים, ראשי פתופרות

המשפט שנחקק בעצמותי

כמשתתף באופן קבוע בקביעת עיתים, נשמח שתספר מנקודת המבט הייחודית שלך, מה השתנה בשיטת שלכם מאז השקת התכנית?

ר' מיכאל משיב מינייה וביה: 'מה לא השתנה?!... הכל אחרת לגמרי! אינו דומה מה שהיה להווה. קול התורה נשמע הרבה יותר ברמה, וגם קולות הנמצאים בפועל עלו דרמטית'.

עצם הלימוד הקבוע בכל יום, וודאי שהינו דבר מבורך, ברצוננו לשאול אותך, האם בנוסף לכך, שמת לב למעלה נוספת שהדבר מביא בכנפיו?

ר' מיכאל בוחר לפתוח בסיפור: 'היה זה בימי בחרותי, ביום הפורים. נכנסתי בקודש פנימה אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א עם בחור נוסף, וסיפרתי כי הבחור הינו ידיד טוב שלי... אמר לי אד"ש משפט שנחקק בעצמותי עד היום, ישנה הגדרה אחת לחבר טוב, 'אם אתם לומדים יחדיו בחברותא - זהו הכוונה חבר טוב'. כי רק חיבור של תורה הינו חיבור אמיתי. ניתן לראות את הדבר בעיניי, כשיש לאדם חיבור עם חבר בתורה - הוא נותן לאחדות ממד אמיתי ופנימי. ולעניינינו, עצם העובדה שכלל אנ"ש לומדים יחדיו את העמוד היומי, הדבר גורר אחריו אחדות אמיתית ובלתי רגילה בין חברי השיטבל'.

כיצד ניתן לשכנע אנשים שמתתפים כבר בקביעת עיתים, אך אינם לומדים את עמוד הקהילה, לבא ולהצטרף אף הם?

'וודאי שכל לימוד הוא חשוב ביותר, ולא משנה איזה. אך מי שכבר משתתף בקביעת עיתים, ורוצה לחוש 'בעניינים' (בעצם כל אחד), כדאי שיצטרף ללימוד זה. וזאת, כי פעמים רבות נוצר דיון פורה בין הלומדים בעמוד היומי שמתגלגל הלאה וסוחף אחריו את כל לומדי בית המדרש, ומי שלא לומד את העמוד היומי, נותר לו מחוץ לעניינים'.

האם יש משהו נוסף שהיית רוצה לספר לקוראי העלון 'בשבילי דשא'?

ר' מיכאל מספר: 'החברותא שלי בזמן קביעת העיתים, אינו נמנה על קהל אנ"ש, אולם מאז חיזוק קביעת העיתים העתקנו את מקום הלימוד לשיטבל. הלה מספר לי בהתפעלות, לא אחת ושלוש, כי כאחד שמתבונן על האוירה בשיטבל במבט מבחוץ, הוא מוכרח לציין כי לא ראה מעולם כזו אווירת 'היימיש' ו'גישמאק' בשום מקום אחר. אשרינו!'

אנו מסיימים את סבב הראיונות בהתפעלות, מחפשים אחר משפט סיום מוצלח, ולבסוף מבינים כי אין שום מילים שיכולות לבטא את קשת הרגשות שעולה בנו, למעט שני מילים בודדות, אולי פשוטות, אך מי שמכיר יודע כי מאחוריהן עומד עולם ומלואו: עמוד הקהילה. אלו ותו לא.

הכנת הכלים לקבל את השפעות האמונה בליל הסדר

שאינו לנו בה שום השגה, והארה זו היא הנבואה המתוארת בפסוקים (וכ"כ הרמח"ל ב"דרך ד").
ואף בזמנינו שפסקה הנבואה עדין וישנם מדריגות רבות באמונה זו למעלה מזו (ומבוארים הדברים בארוכה בספר הכשרת האברכים ומבואר השערים להרה"ק מפאסטעצני' זצוק"ל הי"ד). ובחג הפסח בכלל ובליל הסדר בפרט מקבל כל יהודי הארה חדשה באמונה ובדביקות הבורא, הארה אשר אם יכין את עצמו כראוי ויעשה את המוטל עליו בימים אלו כראוי במעשה בדיבור ובמחשבה ובהתבוננות וחיבור אל המצוות - יכולה היא לשנות את כל חייו ולהוציאנו מאפילה לאור גדול.

השתקקות להרגיש

אך עוד זאת יש לזכור, שאף שכל יהודי רוצה ומשתוקק להרגיש ולחוש את קרבת ד' ואת האמונה הגדולה בליל הסדר עצמו ובמשך ימי חג הפסח, תתכן מציאות לפעמים שהשי"ת מנסה את האדם וכמו להכעיס דוקא בימי הפסח ובליל הסדר עצמו אינו מרגיש ולא כלום, וכמו נאטם לבו לכל ניצוץ התעוררות שבועלם, ומתחיל הוא לחפש סיבות מדוע אינו מתעורר, ומתקצף על פלוני ועל אלמוני שמפריעים לו להתרכז וכו' וכו'.

ובאמת כל זה הבל, כי אם ירצה הבורא וישפיע לו ברחמי את הארת הקדושה והאמונה לא יפריעו לזה שום מפריעים שבועלם, ולא יעלה ולא יוריד היכן יישב, ואיך יתנהג הסדר, ואילו ניגונים ישירו וכדומה, ולא עד כמה יצעקו הילדים, ויריבו ויגדנדו כדרכם בקודש, וכבר נודעו סיפורים רבים איך יהודים במצבים הכי בלתי אפשריים בעולם האיר להם הבורא ליל הסדר מופלא שכמותו לא חוו מעולם, ולא ידעו גיטא אם ירצה הבורא לנסותו ולאטום את ליבו, אף אם ישב בכבודו של עולם, וכל פרט ופרט יתנהג במדויק כפי שתכנן ובצורה שהחליט שכך תהיה לו ההתעוררות הכי גדולה לא יועיל ולא יוסיף מאומה, ולבו ישאר אטום וסתום, כי הלא הארה מגיעה מהבורא יתברך ישירות לתוך ליבו של אדם, ואיך ישפיעו עליה מסייעים או מפריעים חיצוניים.

ההשפעות וההרגשים הנמשכים מליל הסדר

ואך את זה יש לנו לדעת, שאף כאשר יהודי אינו מרגיש כלום עדין מאמינים אנו שבליה זה הושפע לו אור עצום של אמונה והשגה, וכמה שהכין את עצמו כך זוכה הוא, אלא שמסיבות הידועות למנהיג הבירה לבדו אין הוא מרגיש זאת כעת, ויתכן שבעוד מספר שבועות בלכתו ברחוב יאיר בו מעט מהשפעת המצה, והאמונה תחדור יותר לתוך לבו, ולאחר עוד מספר שבועות בעת התפילה תושרש בו עוד מעט אמונה מהשפעת הלילה הקדוש שבפתחינו. ולאחר מכן בעת ברכת "שהכל" יזכה לרובד נוסף מזה, עד שאט אט יתרום לבו וידבק בבוראו באמונה באהבה וביראה.

תפקידנו הוא אם כן, להכין את עצמינו ולהשתוקק לקבל את מה שרצונו יתברך להשפיע עלינו, ולאחר מכן להתבטל להנהגת הבורא עמנו, ולא לחשוב חלילה שאיזו שהיא סיבה חיצונית, שבועלם מעלה או מורידה מאומה, שמחשבות אלו הם פגם האמונה הגדול ביותר הי"י.

האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" וכל המצוות ופרטי עבודת היהודי יום יום ושעה שעה הם, וצריכים להביא את עצמו ואת העולם להכרה זו, ודרכים לבטאות הכרה זו. (יש עוד אריכות דברים בזה, כי אם כך יכול האדם לומר אסתפק בכך שאינו מכיר בבורא בליבו ואינו צריך עוד למעשה המצוות בפועל ח"ו, הלא ייחשב פושע ישראל חלילה, והדברים צריכים ביאור רחב אך למעשה כך כן כתב הרמב"ן שתכלית כל המצוות הם ביטוי לאמונתו בהשי"ת וכנ"ל, ודאי שהדבר נכון אך צריך לברור ולהסבירו יחד עם חשיבותה הנשגבה של כל פרט בכל מצוה בפני עצמה).

תמצית כל המצוות

ומשך כאשר אנו אומרים שכלל ישראל במצרים היו שקועים בעמקי הקליפות שהפרידו בינם לבין בוראם ומנעו מהם לעבוד את עבודתו נקודת הענין היא - שפרעה וגונדא דיליה - ובעיקר שורש אחיותם בעולמות הטומאה - מנעו מלבבות בני ישראל את האמונה וההכרה בבורא יתברך, ומזה הסתעף גם הפרעה ומניעה בכל ענייני עבודת השי"ת, וכאשר השי"ת הבקיע את כל חומת הטומאה הנוראה והאיר בעולם בכללותו ובלבות בני ישראל בפרטות את אור האמונה, נכלל בזה ממילא גם הכח לקיים את כל המצוות ולהזהר מכל העברות, אך תמצית כל המצוות והעבודות הוא הידיעה והחיבור עמו יתברך, שזהו מה שנופעל ביציאת מצרים, "וידעתם כי אני ד'".

מאכל האמונה

וכפי שאנו יודעים מהספרים הקדושים - כל דבר שקרה בעת יציאת מצרים חוזר ומתעורר בכל שנה מחדש, כמו כן חוזר ומאיר בליל הסדר ובכל ימות החג אור זה של האמונה הצרופה ומושפע עלינו בכח אכילת המצה שבה הליבש השי"ת את השפעת האמונה - "מיכלא דמהימנותא", ומכח זה מסתעף גם יציאה לחירות מכל שאר שעבודי היצר.

וכאן המקום לברר נקודה יסודית, יכול אדם לחשוב אם פסח בא להאיר אמונה בעולם מה הדבר נוגע אלי, בשלמא בהיות עם ישראל במצרים שלא ידעו מאומה על מציאות הבורא והיו משוקעים בזהמת מצרים "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", יכול אני להבין שהבקעת אור האמונה בתוך עומק החושך הוא ענין חשב ומהותי, ובאמת אירע כאן מאורע מיוחד, אך כהיום כשמדברים בנוגע אלי - הלא יהודי מאמין אני ומה יתן לי מה יוסיף לי כל זה.

אורות חדשים בלב

אך הרגשה זו היא טעות גמורה, כי רבבות מדריגות ישנם בענין האמונה, עד כמה היהודי חי ומרגיש את מציאות הבורא ואת גדלותו ורוממותו, וכל מדריגת היהודי באהבת ד' וביראת ד' נובעת ותלויה במדריגתו באמונה, כמה שהבורא יתברך מאיר בלבבו באמת מוחלטת ומוחשית ולא כתאוריה רחוקה ח"ו. ובספה"ק מאור עינים איתא שאף מהות הנבואה היא מדריגה בבהירות האמונה, דהיינו שמאיר אצל הנביא מציאות הבורא בבהירות

בחג הפסח בכלל ובליל הסדר בפרט ישנו שילוב של שני דברים שבהסתכלות ראשונית נראים כאינם קשורים זה לזה, אך בהסתכלות נכונה יותר ניתן להווכח שבפנימיותם עניינם אחד, ובכך לקבל הבנה ברורה יותר ואמירה יותר בעבודותיו הנשגבות מצוותיו הקדושות של החג הממשמש ובא לקראתינו.

"זמן חירותנו"

מחד יש לפנינו מצוות אכילת מצה אשר הספרים הקדושים מסבירים ומבארים ומקורם מדברי זוה"ק - שהמצה היא "מיכלא דמהימנותא" אוכל האמונה, וכאשר יהודי אוכל את המצה, מאירה היא בו אמונה בבורא יתברך והכרה בשליטתו היחידה בעולונם ובתחתונם לעשות בהם כרצונו, ומאידך גיטא מהותו של חג הפסח הוא בודאי "זמן חירותנו" כפי שתיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה לומר בתפילה, אם במובנו הפשוט שיצאנו מעבדות לחירות, ו"אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים", ואם במובנו הפנימי הידוע מהרבה ספרי הקדמונים, שמצרים ופרעה הם הקליפות והסטרוא אחרא המונעים ומפריעים את האדם מעבודתו יתברך שמו, ו"זמן חירותנו" נשברים ומתבטלים כוחותיהם וכל יהודי יכול לצאת ממאסר היצר לחירות, וכפי שכתב הרמב"ם באגרתו הידועה לבנו: "דע בני אברהם כי פרעה מלך מצרים הוא יצר הרע באמת", וכן כתבו עוד רבים.

יסוד העולם הוא הדביקות בבורא עולם

בין כך ובין כך צריכים אנו להבין מה ענין זה לזה. אם ליל הסדר וחג הפסח הוא זמן שיהודי יוצא מכבלי היצר הרע ומקבל הוא יכולת ועוז להשמר מעתה מדיבורי לשון הרע או מביטול תורה או מפגיעה בזולת וכן על זה הדרך בשאר ענייני עבודת הבורא - מה ענין האמונה לכאן, או שאולי נאמר שיש כאן שני עניינים נפרדים המאירים בעת ובעונה אחת ללא כל קשר בין אחד לשני.

אך לאמיתו של דבר יודעים אנו ש"כוונת כל המצוות שנאמין באלוקינו ונודה אליו שהוא בראנו" (הרמב"ן בסו"פ בא), וכמבואר זוה"ק שתכלית כוונת בריאת העולם היתה "בגין לאשתמודע אלוקותו", וכדברי רביה"ק מקאמיר ז"ל - "ובתורתך כתוב לאמר שמע ישראל ד' אלוקינו ד' אחד" שמכל התורה כולה אמור להשתמע "ד' אלוקינו ד' אחד", ובלשון ה"יושר דברי אמת" (סוף קונטרס שני): "יסוד כל התורה כולה הוא דביקות השי"ת המתחיל באמונה, והוא מצות "אנוכי", ועל מצוה זו בנויה כל התרי"ג מצוות התומדות הקיומה, והיא ברא שוהיא בסוף והיא באמצע, וזה שאמרו רבותינו ז"ל "בא חבוק והעמידן על אחת, צדיק באמונתו יחיה", וכל המצוות הם ענפים לזו המצוה וכל הלא תעשה הוא להזהיר על ההיפוך, כי בעבור האדם ח"ו רצונו באיזה עבירה אזי מתגבר כח הרע והשקר בלבבו, ונותן בליבו דיחוי מן האמונה".

ה' הוא האלוקים

נקודת עבודתו של היהודי בעולם היא להאיר ולהשריש במוחו ובמחשבתו ובלבבו "כי ד' הוא

היתרונות של הבוטח בה'

עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וכו' הענין יזי"מ מטומאה לקדושה צלי הדרכה כנודע, יזין למשל, שיש מעלה עניס לעלי" ע"י הסולם, ומי שאין לו סולם מה עושה, הוא משליך חורק בכל כמו ועולם ידו למעלה אל העלי" והוא שלא צהדרגה ועולה מהר קודם מע"י הסולם כנודע, וכן צי"מ כיון שהיו עירוס וערי" לא הי' להם סולם המדרגה לעלות צהדרגה, ואך כשהופיע עליהם הקב"ה צשינת עזו וגליו אור קדושתו, נמעורר צהם התשוקה והתמאון לדבר ה', התאזרו עזו ודלגו וקפצו בכל כחם למעלה מהטומאה להקדושה, ועי"ז נצלו מטר למעלה, ויתר מע"י עליות המדרגות, ולכן נקרא הסג הזה פסח ע"ש הדילוג והקפיאה והתפוזן וכו' (דברי ישראל צהגדה של פסח אשי ישראל)

איתערותא רלעילא

ידוע הדבר ומפורסם שגאולת מצרים היתה בדרך דלוג שלא כסדר המדרגות, דהיינו שהרי המצרים היה להם שליטה על עם ישראל בין בגופם ובין בנפשם חוץ מכמה מצוות שהחזיקו בהם בכל עזו ובזכותם נגאלו, ובד"כ סדר היציאה מן הטומאה הוא שיתגבר כח הטוב והקדושה מעל ועי"ז נדחה הטומאה ושוב מתחזק יותר הקדושה ואז עוד יותר נחלש הטומאה וזה נעשה ע"י חיזוק בתורה ומצוות מעט מעט עד שיוצאים לחירות והס"א נדחה לגמרי, אבל עשוי במצרים היה מתאחר הזמן והיו מוכרחים ליגאל מיד, ועל כן בא מלמעלה קדושה גדולה כ"כ וכמו שאומרים בהגדה על ע"י מלאך ולא ע"י שרף אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו.

התחזקות מדרגה לדרגה

ובא כאן רבינו להוסיף ולבאר שכמו ששלמעלה למטה היה גילוי שלא כסדר אף מלמטה למעלה היה דילוג של כסדר, שהרי הסדר הפשוט הוא לעלות ממדרגה למדרגה כי א"א לאדם שיהפוך עצמו בבת אחת ואם יעשה כן הרי יפול מזה מיד, ואע"פ שלפעמים נראה שיכול להחליט לשנות את מעשיו, אבל הרי אדם יש לו נפש גוף והם שייכים זה לזה והנפש מחיה את הגוף וכן א"א שיתמיד לעשות בגופו מעשים שהם שונים מתאוד ותשוקת לבבו, ולכן הרוצה למשל לחסום פיו בזמן קריאת התורה או התפילה הרי בנפשו הוא עדיין משתוקק לדבר ולפרוק את משא לבבו לפני חברו או לחלוק עמהם את חוויותיו ומה שעבר עליו היום הזה ואינו יכול לחסום פיו כשבליבו בווער החשק לדבר, ולכן צריך לעשות כן מעט מעט דהיינו שיחסום פיו מעט ואחר שלא יסכים לזה יוסיף לחסום פיו עוד ואחר שיהיה שלם בפרישות זו יוסיף עוד ועוד.

התחזקות בפעם אחת

ורבינו המשיל זה למי שרוצה להעלות עצים לקומה שניה שאינו יכול לזרוק בבת אחת אלא עולה בסולם או במדרגות כי אם יפסע פסיעה גסה לא יהיה לו מקום להנחת הרגל ולא יעמוד יציב ויפול חזרה

לקרקע, ומכאן נבא לבאר מה היה בגאולת מצרים שזה קורה בכל שנה ושנה שאם יזרוק בחזקה ובתנופה את העצים יוכל להעלותם בלא סולם.

משרתיו עושי רצונו

ונכל לבאר זה במשל אחד, לעשיר גדול שהיו לו בתים רבים ושדות וכרמים ובהם פועלים הרבה עסוקים בעבודתו ולהם ראשים וממונים על העבודה לזרז העוסקים במלאכה שלא יתכשלו ובאמת הפועלים עצלים כמו שטבע הרבה אנשים לאהוב את המנוחה ולהשתמט מן המלאכה והיו ראשיהם משדלים אותם בדרכים רבים לזרום ולחזקם ולהרגילים במלאכה מעט מעט, וברבות הימים הזדמן לאותו עשיר לבא לאותו מקום ובא לראות את נכסיו והיה בא בפאר והדר עם מרכבה הדורה וסוסים אבירים ומשרתים לבושים כראוי ורכש בשלומם של הפועלים ומאז היו הפועלים מתחזקים בעבודתם ביתר שאת ובוריונות עצומה, ושאלו אותם הממונים עליהם איך נשתנו כל כך ואמרו להם שראו את כבודו ומעלתו של העשיר ואת מדת טובו, נהפך לבם בקרבם והם בעצמם רוצים להטיב לו ורואים בזה זכות לעצמם להיות משרתיו עושי רצונו.

ההשתוקקות

אם כן אנו רואים שכאשר יש רצון ותשוקה חזקה יש כח לקפוץ ולדלג בכח ואין צריך לעלות כסדר המדרגות, וכאשר הופיע אור בעולם וגילוי שכיתנו היה לבני"ה השתוקקות חזקה וזה נתן להם כח לקפוץ על המדרגות, וזה חג הפסח לשון דלוג וקפיצה וכן בכל שנה בלילה הזה מתגלה אור גדול של הכרה במציאות השי"ת ונותן זה אל לבו, הרי בוערת בלבו תבערת אהבת ה' ויראתו ועי"ז יש בכחו לקפוץ וכמו שאומרים בהגדה שכאשר נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הרי אז לא יכלו להתמהמה ועלו במהירות.

המחפש את הצלחתו בעיני בני"א

ובאמת ההכרה במציאות ה' ובהנהגתו היא זו שמביאה את האדם להתמסר לעבודתו וכמו שכתב בעל חובות הלבבות בספרו בתחלת שער הבטחון שהטעם שהקדים שער זה קודם שער ייחוד המעשה דהיינו שלפני שהתחיל לבאר איך לעבוד את ה' ומה מוטל עליו לעשות כי הוא הדבר הנצרך ביותר לעובד ה' משני סיבות הראשונה כי שמירת התורה והמצוות צריכה הוצאה כספית ובמניעת רווחים וכן מעוט כבודו בעיני בני אדם ומי שעניו נשואות אל בני אדם ואל הצלחה בכח הטבע יקשה עליו מאוד לוותר על זה, משא"כ הבוטח שאין לו דאגות אלו וככל שהוא בוטח יותר הוא משוחרר מחשבונות אלו. והסיבה השניה שההרגשה של קרבת ה' באה על ידי שלות הנפש ועל ידי ההתבודדות במחשבתו, והבוטח אינו ממהר ואינו חושש וטרוד ולכן יכול לשמור על מחשבתו לראות את עצמו כעבד ה' שכל חושיו דרוכים ומוכנים לעשות רצון קונו.

כן אנחנו בידו...

לכבוד הראש חבר'ה שלום וברכה, לכבוד הראש חבר'ה שלום וברכה,

בהתקרב ימי הפסח והזהירות הרבה סביב איסור אכילת חמץ והחומרות שסביבו, רציני לשאל במה שונה איסור החמץ בפסח משאר איסורי האכילה וההנאה [כגון אוכל ביה"כ ושור הנסקל] שבהם לא חייבה אותנו התורה להשבייתם מן הבית וגם לא לבערם ולבטלם וכן שאר החומרות שקיימות דוקא בחמץ, וגם מהו הרגש שגרם לכל היהודים בכל הדורות להוסיף חומרות אחר חומרות סביב איסור החמץ בפסח, וכידוע מנהגי רבוה"ק בזה, בשונה משאר האיסורים שלא החמירו כ"כ. וכ"כ מהו הביאור במה שחמץ מרמז ליצה"ר, וכי שאר דברים לא מרמזים, ואם זה רומז ליצה"ר למה בשאר ימות השנה כן מותרים אנו לאוכלו?

אשמח לקבל ביאור רחב בנושא

תינוה ekaol
בן סקריע

לישראל דן נ"ו שלום וברכה.

כפי שצינת בשאלתך, בשו"ת הרדב"ז נשאל מדוע החמירה התורה באיסור חמץ בפסח יותר משאר איסורים, ומסקנת תשובתו היא שכיון שהחמץ מרמז ליצה"ר לכן החמירה בו התורה יותר, אך עדיין הדברים צריכים ביאור.

אחר הפעולות...

בספר החינוך מבואר שהסיבה שבגינה ציוונו הקב"ה לקיים דוקא מצוות מעשיות היא משום שאחר הפעולות נמשכים הלבבות, ועל ידי שנתעסק בגופינו ממש בקיום המצוות נבוא להתבונן במטרתם ובבורא שציוה עליהם ועי"ז נתחבר אליו ביתר שאת. וממילא היות שאופן הגאולה ממצרים היה בצורה שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ ולכן הם אכלו מצות, לכן ציוונו הבורא שבכל שנה בימי הפסח נזהר מחמץ ונאכל מצות כדי שעל ידי כך נבוא להתבונן בסיפור יציאת מצרים ובשבח והודיה לקב"ה על גאולתנו ועל פדות נפשינו.

להתרחק מכת הטפיחה

ע"כ זהו ההסבר הפשוט לאיסור חמץ, אולם על מנת להסביר את החומרא שבו יותר משאר האיסורים יש לבאר את דברי הרדב"ז ביתר עומק, בהקדים מהות חג הפסח ויציאת מצרים שמתעורר כל שנה, כמבואר בספה"ק שכמו שאז זכו בני ישראל לגילויי אהבה וחיבה עצומים מהקב"ה בעשותו אותות ומופתים במצרים לעיני כל, ומתוך כך הגיעו בני ישראל לאמונה שלימה, כך בכל שנה ושנה בימי הפסח הזמן מסוגל לעורר את לבבינו לאמונה שלימה בקב"ה על ידי התבוננות בסיפור יציאת מצרים, ואכילת מצה הנקראת מיכלא דמהימנותא, וכמובן הזהירות מחמץ. וההסבר הוא דהיות וטבע החמץ הוא שמייד כשמערבים קמח ומים הבצק מנסה לטפוח, היינו שבחמץ מונח כח הטפיחה, וכל מי שאוכל אוכל מסויים טבע האוכל נכנס לתוך גופו ופועל בו [דמה"ט מזהירים אנו על מאכלות אסורות כמבואר בראשונים]. ממילא האוכל חמץ נכנס לתוכו כח הטפיחה, שמכניס בו טבע של גאווה והרגשת עליונות היפך המצה שטבעה הוא ביטול, והיות וכל מהות חג הפסח הינו לחיות באמונה שלימה וביטול אמיתי כלפי בורא עולם וכמאמרם ז"ל שאין ישראל נגאלו אלא בזכות האמונה ההיפך מפרעה שאמר לי יאורי ואני עשיתיני לכן צותה עלינו התורה בימים אלו להתרחק ביתר שאת ככל שאפשר מחמץ כדי שלא יהיה לנו שום קשר למאכל שמסמל את היפך האמונה לא באכילה ולא בהנאה וכו' שום שייכות.

חמץ – שורש הרע

בספה"ק מבואר יותר שלכל חפץ גשמי יש שורש רוחני גבוה בין בסטרא דקדושה ובין להיפך ח"ו וכמו שלדוגמא לספר תורה חוץ מעצם החיזוק שיש לקורא בו שהוא לומד תורה הוא זוכה ג"כ לספוג מהקדושה ששורה על הס"ת, כך גם בחמץ מלבד הטבע הרע שיש בחמץ שהוא כח הטפיחה כנ"ל, בכתבי האריז"ל מבואר שחמץ הוא משורש הרע וכל ספר מבאר לפי דרכו איזה שורש זה, גאווה, כעס, וכיוצ"ב. וממילא כל מי שמתרחק מהחמץ הוא זוכה יותר להתרחק משורש הרע ולהתחבר לטוב, ולכן מבואר באריז"ל שהנהוהר בפסח ממשוהו חמץ מובטח לו שלא יחטא כל השנה, כי בימים הללו של לידת ישראל הוא נזהר מלהתקרב לאוכל שמסמל את היפך האמונה כנ"ל.

בקטן שגולד

בזה"ק מבואר שהסיבה שאיסור חמץ נוהג רק בשבעת ימי הפסח, משום שלאחר שנהוהרם בפסח כבר אפשר לאכול כל השנה, כדוגמת תינוק

המשך בעמוד יב' <<<

רטיבות על השיש מתחת הכיסוי

שאלה

מנהג העולם ששופכים מים רותחים על השיש ומכסים אותו. האם יש לחשוש שמא בימי הפסח יכנסו רטיבות מתחת הכיסוי ויאסור את התבשילים החמים המונחים מעל הכיסוי.

תשובה

הקדמה: כתב בשו"ע (סי' תנא ס"ב) השולחנות רגילים לערות עליהם רותחין מכלי ראשון לפי שלפעמים נשפך מרק מן הקדירה לתוכן. וכתב המשנ"ב שהמהר"י וי"ל פסק דלא מהני עירוי לפי שלפעמים משים עליו פשטיד"א חם והרי זה כאילו נשמש בכלי ראשון, אלא ישירים על ידי אבן מלובן, וישפוך עליו רותחין ויגלגל למקום אחר וישפוך עליו כדי שילכו הרותחין בכולו.

ומנהג העולם לערות מים רותחים על השיש ולכסותו, וכך לא צריכים להכשירו ע"י אבן מלובן. וכמו"כ יש מיני 'שיש' שחששו הפוסקים שאי אפשר להכשירו מחמת תערובת חרס וזכוכית, ולפיכך נוהגים לכסות את השיש אחר ההגעה לצאת מידי כל פקפוק, ועכשיו נדון לגבי החשש המצוי שיש רטיבות מתחת הכיסוי שעל השיש, האם צריך לחשוש לזה או לא.

אין הסיר נאסר דתתאה גבר

א. כתב הרמ"א (י"ד סי' צב ס"ז) אם נשפך חלב או שאר איסור רותח על גבי קרקע והעמידו עליו קדירה חמה, אם מה שנשפך אינו אצל האש לא היה רק כלי שני, ולכן הקדירה אסורה דבולע קצת [- אדמיקר ליה בלע כדי קליפה], והתבשיל מותר דתתאה גבר. וא"כ הכא נמי בעניינינו גם אם ישם סיר רותח על משקה חמץ שאינו על האש אין האוכל שבתוכו נאסר. ובעניינינו שאין הסיר נוגע כלל ברטיבות, לא נאסר הסיר, כי אין נאסר אלא כדי קליפה, והכיסוי הוא כדי קליפה. ויש כלל שאין כדי קליפה מתפשט יותר מכדי קליפה אחד.

גם הכיסוי אינו נאסר

ב. כל זה אם היה הכיסוי דבוק לסיר והיה מתחמם איתו ליד האש, שאז אמנם נאסר הכיסוי ממשקה החמץ, אבל בעניינינו שהכיסוי לא התחמם ביחד עם הסיר, אע"פ שהכיסוי מתחמם מתחת הסיר, מ"מ כיון שהרטיבות קרה מתחת הכיסוי, אינה מתחממת מחמת הסיר כיון שתתאה גבר, ואע"פ שאדמיקר ליה בלע כדי קליפה, מ"מ כאן שיש כיסוי המבדיל ביניהם אין הרטיבות מתחממת כלל, וכך הוא הכלל בכל תתאה גבר שאין כדי קליפה מחמם את הכדי קליפה שליידו.

אין כלי יוצא לכלי אחר בלי רוטב

ג. גם אם הכל רותח גם הכיסוי וגם הרטיבות, מ"מ אין הרטיבות יכולה להיבלע בתוך הסיר של פסח, משום שאין בליעות יוצאות מכלי לכלי בלא רוטב וכמו"ש ברמ"א (סי' צב ס"ח). רק שבוזה היה מקום לחשוש שלפעמים יש רטיבות על הסיר של פסח מבחוץ ואז תיאסר הרטיבות מחמת הכיסוי ואז יבלע את הבליעות האיסור בתוך הסיר של פסח. וגם בזה אין מקום לחשוש לפי דעת החו"ד (צב סק"ב) שאם יש רק רטיבות בחוץ לכלי אינה מוציאה בליעות מכלי לכלי, ולא נקרא רוטב להוציא ולהכניס בליעות מכלי לכלי אלא אם כן יש הרבה רוטב ושורו בתוכו. אולם ביד יהודה (צב ס"ג נו בפירוש הארוך) ובדברי יוסף (סי' תרכ"א אות 1) האריכו לחלוק על החו"ד וסוברים שאם יש רטיבות אפילו קצת הרי היא מוציאה מכלי לכלי.

וכן היה מקום להחמיר משום חומרא דפסח לשיטת התורת יקותיאל (הובא באמרי ברוך סי' צב ס"ח) הסובר שבלוע שמן יוצא מכלי לכלי בלי רוטב, ואף שלהלכה למעשה לא נקטנין כותיה מ"מ יש מקום להחמיר לכתחילה. ועוד שאם אכן הכיסוי בלוע הוא מאיסור חמץ, אם הניח עליו בפסח גוש חם היה נאסר כדי קליפה.

חשש כבוש

ד. ויכול להיות שיצטברו שם רטיבות למשך כ"ד שעות ואז יהיה על זה שם 'כבוש' שבלוע מתוך השיש החמץ, ויעביר הבליעות גם להכיסוי, ואז יהיה אסור לכתחילה להניח על זה קדירה חמה כדי שני כלים נוגעים זה בזה שאסור לכתחילה וכמו"ש ברמ"א (א"ח סי' תנא ס"ד. י"ד סי' צב ס"ח). ובפרט אם יהיה עליו קצת לחלוותי הרי זו תבלע מהכיסוי ותחזור ותבלע

המשך בשבילי החברה

שנוגד שעליו לאכול רק מאכלים בריאים עד שיתחזק גופו ואז יכול לאכול הכל, כך גם אנו בני ישראל בימי הפסח שנוגדים מחדש כעם נבחר עלינו להשתדל בכל ימי הפסח להחזיר בליבנו את האמונה הטהורה בבורא ובמצוותיו ולהתרחק כמטחויו קשת מכל סממן שמסמל ישות, ולאחר ימי הפסח חוזרים לעולם המעשה להחזיר את האמונה בתוך העולם הגשמי ובתוך החמץ.

נמשכים הלבבות!

וממילא ישראל דן, הרי למדת כי החמץ הוא כח הטפיחה וגם שורש הרע שמוגד ליסוד היהדות שזו אמונה, ומעתה בכל עסקך סביב ביעור החמץ והחומרות בפסח עורר את ליבך

בתוך הסיר לדעת היד יהודה ודעימיה שרטיבות מבליעה בתוך כלי. ועוד שאם יניח על הכיסוי אוכל חם יבלע מהכיסוי.

וגם חשש זה תלוי במחלוקת הפוסקים שהרי כתב הרמ"א (סי' קה ס"א) שכבוש כמבושל אוסר גם מה שחוץ מהכבישה, דעל ידי הכבישה שלמטה מפעפע למעלה כמו בבישול, ויש מקילים במה שבחוץ. ע"כ. וכתבו הפוסקים שם שהעיקר לדינא כמו היש מקילים, וא"כ אין הכבישה עולה בתוך הכיסוי כיון שאינו מפעפע למעלה.

אולם בש"ך (שם סק"א) כתב להחמיר באיסור שמן שלכו"ע מפעפע גם ככבוש. והדגול מרבבה שם חולק עליו ומיקל גם באיסור שמן. ומשום חומרא דחמץ יש מקום להחמיר לכתחילה אע"פ שמדובר בשיש שהוא אינו בן יומא.

ובפרט שיש לומר שאם יש כלי מעל הכיסוי המכביד את הכיסוי מעל הרטיבות, שע"ז נחשב הכיסוי כמו אחד מצדדי הכלי.

אולם לגופא של ענין קשה לומר שרטיבות מועטת נחשבת כמו כבוש, וכ"כ הפרי מגדים (מ"ו סי' קה סק"א) ששתי חתיכות שהם לחים קצת אין בהם תורת כבוש כלל. אולם בפרי מגדים (א"א סוף תמו) כתב לגבי חתיכת לחם השרוי ביי"ש המונח בתוך הפה של הדג, שאם הוא טופח על מנת להטפיה הרי זה נחשב ככבוש בדבר חריף ומבליע, וחזו"ן מזה שנחשב ככבוש גם אם הוא טופח ע"מ להטפיה. וכתב במנחת פתים (ריש סי' קה) שלדעת הפרי מגדים אם יש לחלוותי שהיא לח כל כך שהוא טופח ע"מ להטפיה במשך כ"ד שעות הרי זה נחשב ככבוש ומבליע. וא"כ למעשה יש לחשוש מטעם כבוש.

שיטת המהרש"ל שאין תתאה בכלים

ה. והנה הרמ"א כתב (סי' קה ס"ג) שאומרים תתאה גבר גם בכלים, ולפיכך אם הניחו איסור בכלי היתר או להיפך אמרינן ביה דין תתאה גבר, ואינו אוסר אלא כדי קליפה. אולם המהרש"ל (הובא בש"ך שם סק"ג) כתב שלא אומרים תתאה גבר אלא לגבי אוכל שיש לו פליטה מגופו ומטבע להיות חם או קר, אבל כלי שאין לו פליטה מגופו ואינו קר או חם אלא כפי מה שישים בתוכו, כל שמתחמם הרי הוא מפליט ומבליע ואוסרת וגם נאסרת מגוף האיסור. והש"ך חלק עליו שגם בכלים אומרים תתאה גבר.

ולפי דברי המהרש"ל שלא אומרים תתאה גבר בכלים, שפיר מתחמם הכיסוי על ידי הסיר החם, ושפיר בולע מהרטיבות שנאסרה מטעם כבוש.

ועוד שלפי המהרש"ל עובר הרתיחות של הסיר גם לשיש, ומבליע השיש בתוך הרטיבות טעם חמץ, וכן הרטיבות מבליעה בתוך הכיסוי טעם החמץ שקיבל, ואם תהיה רטיבות על הסיר הרי היא נאסרת מהכיסוי ומבליעה בתוך הסיר את טעם החמץ. אולם מעיקר הדין לא פוסקים כמו המהרש"ל וכמו"ש הש"ך והפרי מגדים שם, ובפרט שהרי השיש הוא אינו בן יומא שיש המקילים בזה בדיעבד (ראה שו"ע א"ח סי' תמו ס"י ובמשנ"ב שם ס"ק צח) בוודאי אינו נכון לאסור, אבל עכ"פ מחמת חומרת חמץ בפסח יש בזה מן הזהירות לכתחילה לחשוש לשיטה זו.

כלי שהוחם באור לא אומרים תתאה גבר

ו. והנה החו"ד (סי' קה סק"ט) כתב לחדש שאם הוחם הכלי ונתלבן באור אפילו אם התתאה צונן הרי הוא אוסר, שמה שנתלבן באור אינו מתקרב מתתאה הצונן. וכתב עוד שגם החוש יעיד על זה שאם יניח אבן או ברזל או שאר דבר מלובן על חתיכת בשר - שיצלה, ולפעמים החום חזק כ"ע כד שישרף הבשר. עכ"ד.

וראיתי גאון אחד שליט"א שכתב שיש לדון אם החו"ד מייירי גם בקדירה חמה שיש בה תבשיל שלא אומרים בה תתאה גבר, וכן יש להסתפק האם חום הקדירה מבשל גם עד השיש, ולפי"ז כתב שאם יש רטיבות מתחת הכיסוי יש להסתפק לדעת החו"ד שזה מבליע ומפליט על ידי חום הקדירה, ובפרט שהחוש מעיד כי בכיסוי קל עובר החום עד השיש ואינו מצטנן ונאסר לפי סברת החו"ד. עכ"ד אותו גאון שליט"א.

ובעני"ז לא צדקו דבריו, שהרי כתב הרמ"א (סי' צב ס"ז) שאם העמידו קדירה חמה על גבי חלב רותח המונח על גבי קרקע, אומרים תתאה גבר. הרי בהדיא שבקדירה שיש בתוכה תבשיל אומרים תתאה גבר. וגם החו"ד בהדיא כתב (סי' צא סק"ה) כן לגבי כלי חם שיש בו תבשיל שאומרים תתאה גבר. ולא כתב החו"ד להחמיר אלא לגבי כלי שנתלבן באש. וכן מצאנו עוד חומרא בכלי שנתלבן באש בש"ך (סי' קא ס"ק יז) עיי"ש.

תבוא לדינא

יש מקום להדר לכתחילה שיהיה הכיסוי מדבר עב שאינו מעביר חום מהסירים החמים המונחים עליו, ואם אינו עב כ"כ יש מקום להדר לא להניח דברים חמים על הכיסוי, וכך יוצאים מידי כל החששות.

מדוע עצר ר' ענק'ל את העגלה של בנו הקט בפתאומיות?

שאסור לטלטל שום כלי כשיש עליו דברי מוקצה וחייבים תמיד לנערו מקודם.

והמטלטל עגלה בלא להשיג בדבר זה, ואינו מנער את דברי המוקצה שבתוכה הרי שלדאבוננו נכשל הוא בחילול שבת (ובד"כ גם בפה"ס...), ומצווה רבה לעורר את העם על זה, ועצה טובה קמ"ל שכל אחד יבדוק בעגלה שלו מערב שבת אם יש שם דברי מוקצה כלשהם ואם כן יוציאם משם מבעוד יום, כי בשבת יהיה אסור לטלטל את העגלה בעוד שהמוקצה בתוכו.

ועל של עתה כאנו.....

אם בכל שבתות השנה חובה עלינו להיזהר ולהישמר בדבר זה - כשאנו נמצאים עתה בחג המצות מכשלה זו מצויה עוד יותר ומצריכה משנה זהירות.

כי כאמור ב"ב - בזמנינו פירורים שאין בהם כזית מוקצים הם שהרי אין שכיחים בהמות בנינו, ואם בכל ימות השנה יכול אולי מאן דהו לבוא ולומר שהוא רגיל באכילת פירורים אלו, ולכן אינם מוקצה אצלו (ולמרות שכאמור פסק ההלכה הפשוט אינו כן), ויצטרך לשאול שאלת חכם כדי לעיין מה הדין אצלו.

מ"מ פשוט הוא שבנוגע לימים אלו לא שייך לטעון כן כי הדבר פשוט שפירורי מצות אינם ראויים לאכילה ולשום שימוש (ובדו"א לדין שמחמירם ב'שרויה' וגם לעשיית קניידלא"ך אינם ראויים), ולכן בזה פשיטא שע"ז קאי פסק ההלכה שפרורים פחות מכזית - מוקצים הם.

וא"כ מה מאוד צריך לזהר שאם הולך עם ילדו בעגלה ונותן לו מצה לאכול, והרי מטבע הדברים מיד נוצרים פירורים מהמצה ונופלים על העגלה, וכיון שפירורים אלו מוקצים הם א"כ אסור לו להמשיך לטלטל את העגלה קודם שינער פירורים אלו מתוך העגלה, כי כאמור חלה עליו "חובת ניעור" כמו בכלכלה מלאה פירות ואבן בתוכה.

והן אמת שמיד ירצו תלמידי החכמים שבינינו לבוא ולטעון שהרי פירורים אלו קטנים ומעטים הם, ואין להם שום חשיבות, ולא מסתבר שיש בכוחם לאסור את העגלה בטלטול.

אבל ברור שטענה זו אינה נכונה כלל וכלל מכמה סיבות:

א. במחבר שהבאנו לעיל לענין כלכלה מלאה פירות ואבן בתוכה התבאר שצריך לנער את האבן מתוך הכלכלה ולא מצאנו שם שום חילוק בין אבן גדולה לקטנה או קטנה מאוד, ומשמע שאפי' בכלכלה גדולה מאוד שבתוכה פירות הרבה מחד גיסא, ואבן קטנה מאוד מאידך גיסא, צריך לנער את האבן מתוך הכלכלה טרם טלטולה.

ב. בעוד כמה מקומות מצאנו שיש חובת ניעור גם בדברי מוקצה פחותים ולא חשובים כלל, ואחד מהם הוא בסוגיא ד'כוננו אגב קטמא' המבואר בשבת מ"א. ובמחבר בסיומן ש"א סעיף ח' ששם התבאר דין "חובת ניעור" גם בשברי עצים דקים ופחותים, עיי"ש ודו"ק.

ג. אם נרצה לטעון שהפירורים קטנים ומעטים ולא חשובים ואין צריך לנערם וכנ"ל, א"כ מה הגדר בזה, ובאיזה אופן נסכים שודאי צריך לנער בפירורים במשקל 2 ק"ג? או 500 מ"ג? או 100? או 50? הרי כלל ידוע לנו שלא נתנו חז"ל דבריהם לשיעורים, ואם יש "חובת ניעור" אזי בכל מוקצה שאסור לטלטלו חובה גם לנערו.

סוף דבר: חוב גמור על כל אחד ואחד המטלטל עגלת תינוק בשבת לוודא שאין בה שום דברי מוקצה, ואם ישנם אסור לטלטל את העגלה עד שינערם מתוכו, - תשובת לב מיוחדת נדרשת לנער מתוך העגלה פירורים שאין בהם כזית כיון שמוקצים הם וכנ"ל, ודבר זה שייך אמנם בכל ימות השנה, אך בחג הפסח צריך משנה זהירות כיון שכאמור פירורי המצות מצויים יותר וגם אינם ראויים כלל.

תייתי לו להאבך כמדרשו הגאון המופלג ר' מרדכי קרימלובסקי שליט"א שעיקרי הדברים במאמר זה זכיתי ללבן עימו. תש"ח לו.

כגון תאנים וענבים יטול אותה כמו שהיא שאם ינער הפירות מתוכה יפסדו, אבל אם הם פירות שאינם נפסדים ינערם, וינער גם האבן עמהם, ולא יטלנה עמהם".

וטעם דין זה הוא כדביארנו שכיון שיש אבן שהוא מוקצה בתוך הכלכלה אסור לטלטל את הכלכלה עם הפירות שבתוכה עד שינער את האבן ממנה.

ועתה נבאר יסוד שני

שנינו במשנה (שבת קמג.) "מעבירין מלפני השלחן פירורין פחות מכזית מפני שהוא מאכל בהמה", והתנא בא להשמיענו שמותר להורידם מהשלחן בידים, ואין בהם משום מוקצה, וכן נפסק בשר"ע סימן ש"ח סעיף כ"ז.

והטעם שמותר לטלטל פירורין פחות מכזית ואינם מוקצה מבואר במשנה שהוא משום שהם ראויים למאכל בהמה, וכלשון המ"ב (שם ס"ק ק"א) "שמפני קטנותן סתמא עומדין רק למאכל בהמה ועופות".

וכלל הוא בדינו (שר"ע שם סעיף כ"ט ומ"ב ס"ק ק"ט) שכל דבר שאינו ראוי למאכל אדם, אלא רק למאכל בהמה - אינו מוקצה, אבל זה בתנאי שיש לו בהמות, או שעכ"פ מצוי בהמות אצל רוב בני העיר, אבל אם אין לו בהמות, וגם אינו מצוי אצל רוב בני העיר היו מוקצה כיון שאינו ראוי למאכל אדם.

ואכן הטעם שנפסק במשנה שמותר לטלטל את הפירורין פחות מכזית הוא משום שבזמננו היה זה דבר המצוי לגדל בהמות ועופות, ולכן לא היו מוקצה, וכל זה נתבאר בארוכה במחבר ונ"כ בסיומן ש"ח סעיפים כ"ז-כ"ט.

ובאמת בימינו שברוב המקומות אין דרך לגדל בהמות היה הדין שפרורים שאין בהם כזית הם מוקצה, ואסור לטלטלם כלל היות שנתבאר במשנה, בשר"ע ובמ"ב שפרורים כאלו אינם ראויים למאכל אדם כלל, אלא למאכל בהמה, ובהמות הרי אינם מצויים בינינו. (וכן פסק בספרי ארוחת שבת פר"ק סעיף ק"ב ושם בהערה קצ"א).

ועתה נחבר את שני היסודות אחר אל אחד...

המעין במשנה שבת קכ"ח: ובסיומן ש"ח סעיף מ"א יראה שבימים עברו היו מטלטלים את התינוקות ברה"ר בנשיאה בידים, או בגריה, וילדים גדולים יותר מעט היו מודדים אותם, והשימוש בעגלות לא היה נפוץ לא בימות החול וכ"ש לא בשבת.

אך בימינו אנו נעשה השימוש בעגלות נפוץ מאוד, וכמעט אין מי שנושא קטן בידיו או בגריה, וגם בשבת - במקומות שיש עירוב - השימוש בעגלות הוא חלק מאורח החיים של כולנו.

אך זאת שוכחים אנו להשים אל ליבנו שבזמנינו - דור השפע והמותרות, - בקל מאוד ימצא כמעט בכל עגלה איזה שהוא דבר מוקצה, פעמים במושב העגלה עצמה, ולפעמים בתיק או בסל הנשיאה בתחתית העגלה.

חפצי המוקצה השכיחים שימצאו בעגלות הם רבים מספור, ונביא בזה כמה דוגמאות: אריות ממתקים קרועות, שאריות טישו, או מגבונים מלוכלכים, קליפות פרות וירקות וכדו', וכן גם... פירורים שאין בהם כזית - שאריות מהחלם או מהביסקויטים שאכל התינוק במשך השבוע...

ולפי מה שהתבאר ביסוד הראשון יצא לנו שמי שבא לטלטל עגלה בשבת הרי שחובה עליו לבדוק קודם לכן אם אין שם דבר מוקצה בעגלה או בתחתיתה, כי אם אין יש שם איזשהו דבר מוקצה כמו שמצוי וכנ"ל, הרי התבאר לנו שיש "חובת ניעור" גם באופן שאין דין "בסיס", וצריך לנער את המוקצה לפני שבא לטלטל את העגלה.

ואע"פ שבד"כ העגלה אינה נעשית בסיס לדבר האסור (אי משום שיש שם גם חפצי היתר, אי משום שכמעט תמיד לא הניח שם את המוקצה ע"ד שישאר שם בשבת אלא שחכם שם), הרי כבר התבאר

במאמר זה נקיף בס"ד נושא הבלכות מוקצה אשר אחר הדרישה והחקירה אצל רבים וטובים נראה שאין הלכה זו ידועה די צרכה, ויש בבירור ענין זה משום זיכוי הרבים לאפרושי מחילול שבת.

עד כמה שהלכה זו נוגעת לכל שבת ושבת, הרי שבימי חג הפסח שאנו נמצאים בהם כעת שכיחה היא ביותר - וכאשר תחזינה עיניכם, - ולכן אמרנו דבר בעתו מה טוב לברר הלכה זו כעת בס"ד.

נתחיל בבואר 2 יסודות הבלכות מוקצה, ואח"כ נחבר את שתי היסודות הנ"ל אחד לאחד, ונגיע בס"ד לתוצאה מחודשת הבלכות מוקצה אשר כאמור נוגע הוא כמעט לכאז"א מאיתנו מדי שבת בשבת.

יסוד ראשון

ידוע לכל כי כלי היתר אשר היה מונח עליו דבר מוקצה כלשהו מער"ש - נאסר אותו הכלי בטלטול, ואע"פ שכשעצמו כלי היתר הוא, בטל הוא למוקצה שמונח עליו, ודבר זה ידוע לכל בשם "בסיס לדבר האסור".

ובסיס לדבר האסור נעשה דווקא אם לא היה מונח על הכלי גם חפץ של היתר יחד עם האיסור, אבל אם היה מונח עליו גם חפץ של היתר, וההיתר חשוב יותר מהאיסור אין הכלי נעשה "בסיס", ומותר לטלטלו.

וגם באופן שהיה מונח עליו רק האיסור לבדו אינו נעשה "בסיס", אא"כ הניח בעל הכלי את האיסור עליו מער"ש, והתכוון שיהיה מונח עליו כל השבת, אבל אם לא היה כוונתו שיהיה מונח עליו בשבת, אלא שכחו שם - אינו נעשה "בסיס", וגם בזה מותר לטלטלו.

והלכה זו שנינו במשנה (שבת קמ"ב): "האבן שעל פי החבית מטה על צדה והיא נופלת וכו', מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות".

וחזינו במשנה שמותר להטות את החבית ולנער את הכר הגם שהיו עליהם דבר האסור, ואפ"ה לא נאסרו החבית והכר בטלטול, והטעם בזה מבואר בגמ' שם "אמר רב הונא אמר רב: לא שנו אלא בשוכח, אבל במניח - נעשה בסיס לדבר האסור".

ומכאן היסוד למה שביארנו - שאין כלי היתר נעשה "בסיס", אלא אם הניח עליו את דבר האיסור והתכוון שישאר שם בשבת, אבל אם שכחו שם אינו נעשה בסיס, ולכן התבאר במשנתנו לגבי החבית והכר שמותר לנערם מהמוקצה שעליהם, והם עצמם לא נאסרו בטלטול היות שלא הניחם שם בכוונה, אלא שכחם שם, וכאוקימתא דר' הונא.

אך זאת חזינו במשנה הנ"ל שגם אם לא הניח בכוונה את דבר האיסור על הכלי, אלא שכחם, ומשום כך לא נעשה הכלי "בסיס", עדיין אין היתר לטלטל את החבית או הכר הליכן שירצה בעוד שהאבן והמעות עליהם, אלא שמה עליו לנער מקודם את המוקצה מעל חפץ היתר, ורק אח"כ יוכל לטלטלו הליכן שירצה.

ולכן מדגישה המשנה: "האבן שעל פי החבית מטה על צידה והיא נופלת וכו' מעות שעל הכר נוער את הכר והן נופלות". ולא התייר לטלטל את החבית והכר רק אם ינער את האבן או המעות מעליהם.

ודין זה של "חובת ניעור" נשנה ונשלש כמה פעמים בסוגיות דמוקצה בגמ' שם, ובעוד כמה מקומות, וכלל דמילתא הוא כי כל כלי שיש עליו דבר מוקצה אסור לטלטלו בעוד שהמוקצה עליו, ואפי' באופן שלא נעשה "בסיס", אלא אם רוצה לטלטלו חייב מקודם לנער את המוקצה ממנו, ורק אח"כ יוכל לטלטלו.

(ואמנם ישנם אופנים מסוימים שבהם פטרוהו חז"ל מ"חובת ניעור" ויש בזה הרבה פרטי דינים, ובקצרה נאמר שפטור זה נאמר רק באופנים שע"י הניעור יבוא להפסד כלשהו, או שאין יכול לנער כי צריך להשתמש במקום ההוא, ואכ"מ"ל).

ודין זה של "חובת ניעור" נפסק גם בשר"ע בכמה מקומות ונצטט אחד מהם בסיומן ש"ט ס"ג ו"ל המחבר שם:

"כלכלה מלאה פירות ואבן בתוכה, אם הם פירות רטובים,

שלושה מסלולים פסגה אחת!

עוד לא יבש הדיו מעל גבי תוכנית 'עמוד הקהילה', ונדמה כי במשרדי חברת 'יודעי תורה' לא בבה האור לרגע. שבועות ספורים לאחר המיזם המוצלח, יצאו בהשקעה נוספת של מיזם אדיר ובלעדי שלא נראה כמוהו מעולם בעדת חסידי מודז'יץ, ובתורתו אחת: **'הגיע הזמן להפוך לתורה אידן'**.

המיזם החדש הפך לשיחת היום בבתי החסידים, ולא אחת נראו קבוצות של אברכים העומדים ודנים בלהט בין בתרי המסלולים השונים. התוצאות הולא מפתיעות מיהרו להגיע: למרות שחלפו בקושי שלושה שבועות מהשקת המיזם, כבר נרשם מבול בלתי פוסק של בקשות הצטרפות למסלולים השונים. אברכי כולל כמו אברכים עמלי פרנסה, באו ומיהרו להצטרף בהתלהבות ובעניינים נוצצות מהתרגשות.

בשורות הבאות נציג לפניכם הצצה בלתי אמצעית שערכנו אצל 3 אברכים שנרשמו למסלולים השונים, בכדי שתוכלו להתרשם הבי קרוב שאפשר מהמסלולים השונים.

לקרא. לטעום. להצטרף.

בואו איתנו למסע מרתק!

כפשוטו ממש, או דווקא לאברכים שניחנו משמיים בזיכרון ברזל ובכישרונות טובים? במקום לענות, ר' ישעיה משיב לנו בסיפור מרתק: 'השאלה הזה עלתה לדיון בין אברכים רבים, וגם בקו 'חברים מקשיבים', שם סיפר אחד האברכים מאנ"ש סיפור שחזה בעיניו, ומסרו אדיר: אותו אברך למד בחברותא יחד עם אברך סטנדרטי ומטה, שלא ניחן בשום כישרון. הם שוחחו ביניהם אודות התופעה הכאובה שאין תכלית ללימוד שנשכח שוב ושוב, ואותו אברך נענה ואמר: 'אני

כעיקרון, עורכי התוכניות מדגישים שוב ושוב כי המסלולים המוצעים, ובפרט מסלול 'כתר תורה ש"ס', מתאימים גם לאברכים עמלי פרנסה. כאחד הלומד את המסלול, האם יש צדק בדבריהם? 'לדעתי כן. כל אחד יכול להצטרף, וממש לא בשמים הוא. כיום נשתכח כבר המושג של 'עמי ארצות' של דורות עברו, וכל אברך העמל לפרנסתו מכיר את השפה, ויודע ללמוד גמרא כמו שצריך, כך שאיני רואה סיבה שלא להצטרף'. **האם לדעתך מסלול זה מתאים לכל אחד ואחד**

הרב ישעיה רטייזר, ירושלים.

המשפט החכם של הישיש

הפרוספקטים המהודרים שבשרו אודות המסלולים המיוחדים התקבלו בסקרנות והתלהבות אצל כלל אנשי שלומינו, כאשר כל אחד בתורו, החליט להצטרף למסלול כזה או אחר. נשמח לשמוע מה היו השיקולים האישיים שלך בבחירת התכנית הספציפית הזו?

ר' ישעיה מסביר לנו: 'מזה קרוב ל 12 שנים אני זוכה ללימוד בכלל, מתוכם יותר מ 10 שנים כולל ללימוד גמרא בבקאות. אולם למרות שכל כולל מכובד משקיע גם בחזרות, אולם עדיין, עיקר הדגש בכללים הוא יותר בלימוד מאשר בחזרות, ומעולם לא הייתה לי מסגרת מחייבת ומדרבנת שתתמוך בי לחזור על שלמדתי.

כעת, כאשר באו והעמידו מולי על מגש של זהב תכנית שכזו, וודאי שעטתי עליה כמוצא שלל רב. כאשר בנוסף לשלל מעלותיה, יש בה את המעלה של 'ליבו חפץ', ויכול אני להחליט להיבחן על איו מסכתא שאבחר, וכל האופציות פתוחות לפני.

בסופו של יום הינך אברך כולל שגם כך משקיע את רובך בלימוד תורה, ואני עומד ושואל: לשם מה לך תוספת המבחנים הלזו?

ר' ישעיה אינו מבין את השאלה, ואומר: 'דומני שלכל אברך הלומד בכלל, יש שאיפה לדעת את מה שהוא לומד. אף אחד לא אוהב להשקיע אלפי שעות, ולבסוף לצאת אכול אכזבה כשמתברר לו שהוא לא באמת נותר עם משהו ביד. הנושא הזה מעיק על אברכים רבים, ואולי יש שכבר התייאשו... אני, לא התייאשתי! הוא מכריז בגאון. 'כעת יש לי הזדמנות פז לדעת את לימודי, במסגרת מחייבת, אווירה חברתית, תזכורות, ודרבון כספי כנגד יצר הרע, ואני סמוך ובטוח שזו הדרך להצלחה'.

תאר לעצמך שאני מטלפן אליך שוב בעוד 5 שנים מהיום, ושואל אותך: ר' ישעיה, היכן הינך אוזח במסלול שבחרת לעצמך? מה לדעתך תענה לי?

ר' ישעיה משיב בביטחון: 'אענה לך שברוך ה' זכיתי להיבחן על יותר מ 1,000 דפי גמרא. המינימום שאני מציב לעצמי הינו 1,000 דפים שזה מה שנדרש כדי להתעטר בתואר 'כתר תורה', ומשם השמיים הם הגבול, כאשר בתוכנית לעקוף יעד זה בסייעתא דשמיא'.

ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א בכנס יסוד תוכניות יודעי תורתך

השקת התוכניות בבולב בטבריה ע"י ראש הבולב הגה"ח יצחק שלמה פיינגבוים שליט"א

כבר התייאשתי. אין לי ראש מבריק, אין סיכוי, לא נותר לי אלא ללמוד - ולשכוח...
 למחרת, הלך המספר ושמע 2 יהודים מדברים אודות הנושא עם יהודי ישיב בא בימים. והנה שומעות אוזני את הישיב עונה להם במשפט החכם הבא: 'תירוצים - תירוצים, אבל מתירוצים לא גדלים תלמידי חכמים!' המשפט זעזע אותי, והוא מיהר לספר אודותיו לחברו המיואש. אותו אברך 'קנה' את המשפט, ואת אמיתותו, והחליט 'לקחת את עצמו בידיים'. הלה ערך מחקר קטן וגילה שרוב גדולי ישראל לא צמחו אודות לכישרונותיהם, אלא אודות חזרות חוזרות ונשנות, והוא החליט להתחיל לחזור שוב ושוב.
 מספר אותו אברך, כי לאחר תקופה קצרה, אותו אברך נטול כישרונות נבחן מולו מבחן סיכה על כל מסכת חולין; דומני שאחרי סיפור זה, אותו כאמור שמעתי מכלי ראשון, השאלה שלך מתייתרת מאליה...

כתר תורה הלכה
 הרב אריה גוטרמן, בני ברק
 ראש בולל הלכות שבת

המסלולים לא נועדו לספק תרמייתית, אלא...

אברכים רבים משתוקקים להצטרף לאחד המסלולים, אולם מתלבטים לאן דרכם מועדת. נשמח אם תוכל להסביר לנו ולקוראים הנכבדים, את שעבר עליך עד שהחלטת להצטרף לתכנית 'כתר תורה הלכה'.

ר' אריה מגלה: 'אישי, חשבתי בתחילה להצטרף דווקא למסלול 'נור הוראה', אולם כשעיניתי בתכנית, הבחנתי שההספק הוא יחסית מהיר, ואולי אני רגיל ללמוד יותר ביישוב הדעת ובעיון. כך שלאחר בחינת כלל התוכנית, באתי למסקנה שהמסלול המתאים ביותר לאופיי ולצורת הלימוד אליה אני רגיל היא 'כתר תורה הלכה'. נרשמתי מייד. בסופו של דבר, התכנית הזו דורשת מעצמך יותר. והשאלה הבאה צפה ועולה מול עינינו: איזו סיבה יש לאברכים שכבר יושבים ולומדים בכולל בהתמדה, להצטרף ולהוסיף עוד מחויבויות על תלמודם?
 ר' אריה מסביר: 'ישנו תופעה כאובה ביותר אצל אברכים רבים שנמצאים בכולל משך שנים. הם לומדים ולומדים, אך לא מרגישים שבסופו של דבר הם יוצאים עם משהו ממשי ביד. והנה באה התכנית הזו ואומרת לאברך: 'בא איתנו למסלול עקבי ומצמיח. במסגרתו גם תלמד הכל בצורה עקבית ומסודרת בלי לפספס פרט, וגם תדע אותן על בוריין כמו שצריך', אז מי פתי ישמע ולא יקפוץ על העגלה?! נכון זה אולי דורש קצת יותר, מוסיף ר' אריה, 'אבל אברך שרוצה להרגיש מיצוי ותכלית ללימודו - זהו פתרון הקסם'.

האם לדעתך תכנית זו מתאימה דווקא לבני עלייה, או שהיא יכולה להילמד גם על ידי אברכי כולל, או לחילופין אברכים עמלי בנוסה?
 ר' אריה משיב: 'בהסתכלות שלי, בשביל להצטרף לתוכנית, לא צריך להיות אברך עליו ונדיר. כל אברך שיושב והוגה בתורה הקדושה, וחפץ להתקדם בתורה, יכול להצטרף בקלות מרבית למסלול זה, זה לא מורכב, ולא דורש מידי הרבה'.
תוכנית זו בסוף מבוססת מטרה, משך, נשמח לשמוע, אם אנוחננו מזיזים את מחווי הזמן בכמה שנים בודדות קדימה, היכן הינך רואה את עצמך בהקשר אליה?

'החלום שלי הוא לדעת בעל פה, ישר והפוך, את כל הלכות שבת והלכות איסור והיתר, ומשם והלאה להתקדם ולא לנוח. אני מאמין ויודע שעל ידי ההצמדות לתוכנית זו, שמדיעה אישית

נבנתה אחרי עשרות שעות מחשבה, זוהי הדרך והעיר להגיע למטרה קדושה זו'.

כאחד שבדק את התוכניות הדק היטב, האם הינך יכול לספר לנו דבר מה מעניין, אודות העומדים מאחוריה?

ר' אריה מגלה טפח וטפחיים: 'כששוחחתי עם הוגי התוכנית אודות התכנית המתאימה לי, הם בקשו לעשות הכל כדי שאוכל להצטרף לתכנית שאוותר נפשי. ואפילו, הציעו להקים בשבילי מסלול מיוחד (1). באותו הרגע נפלה בי התובנה הבאה: מטרת המסלולים אינה חיקוי מקומות אחרים, והיא לא נועדה לספק את תדמיתה של החסידות, יש כאן מטרה אחת ויחידה: 'שכל אברך הרוצה להתקדם ולצמוח בתורה, יקבל את כל התמיכה והדברון האפשריים בכדי שיוכל לעשות זאת', ועל כך מגיע הכרת הטוב עצומה להרה"ח ר' עזריאל יעקב לרנר שליט"א, להר"ר אפרים פרלמוטר, ולכל העוסקים במלאכה שעמלים עליה לא לאות.

נור הוראה
 הרב יעקב חיים טורש, טבריה

האם המסלול מתאים לכם? תקראו!

כל אחד מהמסלולים הינו מסלול עקבי ומשמעותי ביותר למצטרפים אליו. אולם, ללא ספק, המסלול המשמעותי והדורש מכולם הוא: מסלול 'נור הוראה'. וכאחד שבחר להצטרף למסלול זה נשמח שתספר לנו מדוע בחרת דווקא אותו על פני אחריו?
 ר' יעקב חיים משיב בנעימות: 'כמו שכבר אמרת, מסלול זה הינו משמעותי יותר מאחריו, וצריך להשקיע בו כמות כפולה של זמן וחומר לימודים. לאחר שבחנתי את כל שלושת המסלולים, הגעתי למסקנה שזהו המסלול אותו אני מחפש, ודרכו אוכל לגדול בתורה כשתלמודי ביד, בהיקף ובאיכות מרשימים'.

האם חל שינוי בלימוד שלך מאז שהחלטת להצטרף לתכנית?

'ללא ספק', הוא משיב, 'עצם ההצטרפות למסלול משנה את כל ההסתכלות על הלימוד. כשהינך יודע כי אתה עומד להיבחן על הנלמד גם בעוד כמה שנים מהיום, אי אפשר להשאיר את החומר בלתי ברור עד תומו, כי בסופו של דבר תצטרך גם לפסוק ממנו הלכה למעשה!'
אני מאמין שאם בחנת את המסלולים השונים,

הבנת שמסלול זה דורש ממך לא מעט, וכאחד שכבר מתנסה בו, נשמח שתספר לנו: תכלע'ס, כמה זה דורש ממך ביום יום?

'בשמחה', משיב ר' חיים יעקב, 'ההצטרפות למסלול דורשת ממני להוסיף על שאר לימודיי, חזרה על כעמוד שולחן ערוך (מהדורת שירת דבורה) בכל יום. אם נרצה לתרגם זאת לדקות, הדבר דורש ממני סדר גודל של תוספת שעה - שעה וחצי לימוד, בכל יום'.

האם לדעתך מסלול זה מתאימה דווקא לאברכים גאוני עולם, עילויים מופלגים, ולכאלו שניחנו בכישרונות מזהירים, או שמא 'לא בשמיים היא', וכל אברך יכול להצטרף אליו?

ר' חיים יעקב מחייך ומשיב: 'ממש לא צריך להיות גאון עולם כדי להצטרף אליו. הוא מתאים לכל אברך כולל שנפשו חשקה בתורה, בתנאי שיתקיימו בו שלושת הדברים הבאים: 1. הוא למד כבר לפחות חלק מחומר הלימודים של המסלול, ובהערכה צנועה די ב 30 דף שכבר נלמדו, כדי להצליח ולהתקדם מכאן והלאה. 2. היעד הסופי של הוראת הוראה בישראל 'מדבר אליו'. 3. הוא מוכן להשקיע לכך כשעה ומחצה בכל יום. ולקורא אני אומר; אם אתה מוצא כי קיימים כך שלושת התנאים האחרונים, בא והצטרף אלינו, אתה מתאים לזה!'

נסה נא לעצום את העיניים, ולתאר את שיחתנו הנלבבת בעוד כשש שנים מהיום, היכן הינך רואה את עצמך?

ר' יעקב חיים משיב: 'בעוד שש שנים אני יודע את החומר על בוריין, לאחר סך של 5 חזרות על חומר הלימודים, וממשיך ל'שימוש' אצל גדולי מורי ההוראה, ומשם ליעד הנכסף: 'היתר הוראה', בסייעתא דשמיא'.

אנו מסיימים את שלושת הראיונות אפופי התרגשות והתלהבות. בעיני רוחנו אנו מנסים לפרוץ מעבר לגבולות הזמן, ולתת מבט קצר לעדת חסיד' מודז'יץ בעוד שנים מספר. מול עינינו אנו מגלים כי הנה קמה וגם ניצבה לה בין שורותינו שורת מורי הוראה מפורסמים בישראל, וגם, עשרות רבות של תורה אידן הבקאים באלפי דפי גמרא, ומאות סימנים בשולחן ערוך, וכולם יחדיו מרכיבים את הפסיפס המפואר ביקום - ממלכת התורה של מודז'יץ.

שלושה מסלולים תוצאה אחרת!

ידעית התורה!

כל הדרבים
מזבילות לפסגות

1. מסלול פני (חזק חלש) [10]
2. מסלול פני (חזק חלש) [10]
3. מסלול פני (חזק חלש) [10]

הוראה
עד כה ניכר
תפסיד אני
העניין

ונתנה תוקף קדושת היום

אדם העוסק בעבודת השם יש דברים מסוימים שהוא אומר לעצמו זה כבר למעלה ממדרגתי זה כבר לא שייך לי, לאחד זה תפילה באריכות ובהתבוננות אמיתית להיות מונח לגמרי בתפילה על כל הרמ"ח, לפני זה ללמוד תורה בהתמדה ובעמקות או להשקיע בשבת ויו"ט שכל היום יהיה באופן נעלה שיהיה ניכר במשך כל השבת או החג ששבת היום או יו"ט היום כל אחד ואחד לפי דרגא דליה, ובאמת לפעמים לפי המעמד והמצב שלו הוא באמת לא שייך לזה, וע"ז נגלה ממ"ה הקב"ה **בליל הסדר ואומר לו צא ממצרים !!! תשבור את ההגבלות !!! ותהפוך להיות שייך לזה מהיום והלאה** בשונה מהסדר הרגיל בעבודת השם שצריך לעלות ממדרגה למדרגה ואסור לקפוץ מדרגות אבל פסח הוא על שם שפסחתי על בתי בני ישראל, ומבואר בספרים שזה הכוונה אפי' שלא בהדרגה כמו שהיה ביציאת מצרים ממ"ט שערי טומאה למ"ט שערי קדושה, ואח"כ בספירת העומר מתחילים ללכת ממדרגה למדרגה, **אבל בליל הסדר צריך לצאת ממצרים** וזהו היציאת מצרים הפנימי של כל אחד ואחד

אבל בשביל כך צריך לדעת מה שכתוב בחידושי הרי"ם שלזה נדרש רצון לצאת ממצרים שהרי ביציאת מצרים לא יצאו רק אלו שרצו לצאת ולכן אומר החידושי הרי"ם "שהגם שלא נוכל לפטור כל הרע בפעם אחת רק מעט מעט אגרשנו מכל מקום נצרך להיות על כל פנים **רצונם בכל נפשם** לימשך מזה ולצאת חופשי", זאת אומרת שלפי מה שנרצה לצאת וממה שנרצה לצאת כך נזכה לצאת,

כן יעזרנו ד' יתברך שנזכה כל אחד ואחד לצאת מהמצרים הפרטי של כל אחד ואחד בין בגשם ובין ברוח ונזכה לצאת ממצרים הכללי בביאת משיח צדקינו אמן.

שעיקר גלות מצרים התבטא בזה שהדעת היה בגלות ובזה צריך להרחיב מהו הכוונה שהדעת נמצאת במצרים,

וננסה לגעת בקצרה בעיקרי הדברים איך זה מתבטא בחיי היום יום של כל אחד ואחד.

דהנה לכל אחד ואחד יש נשמה שהוא חלק אלו-ה ממעל שרצונה לעשות רק דברים הקשורים לאלוקות, אבל מה לעשות שהנשמה כבולה בתוך גוף ונפש הבהמית והאדם קשור ומחובר להרגלים והנאות גשמיות בקנאה תאוה וכבוד בלי יכולת להתנתק מזה, כמו כן האדם בנוי ומורכב ממידות ותכונות רעות אם זה כעס או גאווה או עצלות וכו' כל אחד לפי התיקון שמוטל עליו לתקן בעולם הזה, ובאמת לפעמים אלו דברים שהאדם שבו בזה בלי יכולת להתנתק מזה וכמו שכתוב על מצרים שאין עבד בעולם יכול לצאת משם וזהו המצרים האמיתי של כל אחד ואחד ובשביל זה נתן לנו הקב"ה מתנה הנקראת ליל הסדר שבלייל הסדר יכול כל אחד ואחד מאיתנו לצאת ממצרים, ומליל הסדר נשפע שדברים שהתמודדנו איתם עד פסח בלי יכולת להתגבר, מהיום והלאה נתגבר ע"ז, וכמו שכתוב בספרים הקדושים שבכל שנה ושנה יש אלפי נשמות שיוצאים ממצרים וכל המצוות שעושים בליל הסדר יש בהם הכוח לפעול את זה, ולכן פסח הוא החג הראשון בסדר מועדי השנה כי זה הזמן שאדם מתנתק מהבלי עולם הזה ומתחיל להיות שייך לתענוגים רוחניים שהרי גשמיות ורוחניות זה סתירה כמבואר בספרי מוסר ולכן חג הפסח מכוון נגד מידת החסד שמידת החסד זה להרגיש גישמאק ברוחניות.

אבל באמת יש עוד עניין יותר עמוק במצרים המתבטא ברוחניות עצמו של כל אחד ואחד שלכל

בהגיע חג הפסח וליל הסדר בפרט חובה עלינו להתבונן מהו ענינו הפנימי של החג כדי שנוכל להתחבר לחג, כאשר כל ספרי החסידות בנויים ע"ז להסביר את פנימיות העניינים כדי שנוכל להתחבר ולהתקשר לאור ולשפע ששופע בכל חג וזוהי.

והאמת היא, שלא רק שצריך להתבונן בפנימיות החג, אלא שצריך להתבונן ביותר מהו הנקודה המרכזית של החג שזמה נובע הכול.

ולמה הדבר דומה, ליריד המתקיים פעם בשנה שבד"כ מתוך הדברים שנמכרים ביריד ישנם דברים שמחירים הוא מחיר של פעם בשנה, וישנם דברים שמחירים זהה למחיר השוק, ואם לא יודעים מראש מהם הדברים השווים באמת לא מתמקדים בזה ומפספסים את ההזדמנות.

אותו דבר הוא בקניינים רוחניים שע"ז נסוב כל מועדי השנה, שבוודאי שבכל חג וזוהי אפשר לקנות הרבה בהרבה תחומים אבל אם לא נתמקד בעיקר יכול להיות שבמידה מסוימת נפספס את המטרה, ובהתעמקות בלימוד ספרי החסידות אפי' שמדברים על הרבה עניינים אפשר להבין מהו השורש ומה הם הענפים כי הרבה פעמים מדובר גם על ההשפעות ששופעים בחג אבל כדי להגיע לזה צריך להבין את השורש לזה.

הכלל הראשון בהתבוננות בפנימיות, הוא להתבונן בעניין ע"פ נגלה כי הנסתר קשור לנגלה וזהו יש שני דברים שם החג שכידוע השם מבטא את המהות והתוכן ומצוות החג, ולכשתבונן בזה נראה שהכל סובב סביב עניין היציאה לחרות פסח הרי נקרא זמן חרותנו כמו שאומרים בתפילה, וכן המשמעות של השם פסח הוא ע"ש שפסח הקב"ה על בתי בני ישראל, שגם זה קשור לעניין כמו שיתבאר בהמשך וכן כל המצוות של ליל הסדר מבטאות את עניין החרות ראשית כל המצווה המרכזית של ליל הסדר שהוא סיפור יציאת מצרים ומצוות אכילת מצה [אפי' שמצד שני מצה היא לחם עוני אבל אכמ"ל] וד' כוסות והסיבה ואמירת הלל.

ולכן צריך להתבונן מהו העניין של יציאה לחרות ואיך הוא שייך בכל אחד ואחד שהרי בכל דור ודור חייב אדם לראות עצמו כאילו הוא יצא ממצרים וע"ז צריך להתמקד מהו המצרים שצריך לצאת משם, ומבואר בספרים הקדושים שמצרים הוא מלשון מיצר וגבול וכמו שכתוב

הזוכה השבוע
הרגלה בתן קניה ע"ס 300 ש"ח
בין עורכי הגבון השבועי סוכה יב - יג
ה"ר **עשה יוסף קריעלובסקי** הי"ו
עקוביני העיתים בביה"ס בטבריה

בית
כ"ק אדמו"ר שליט"א
ממחז"ץ
רחוב ויז'ניץ 100 - ירושלים
טל: 02-6222222 - 02-6222222

ע"ב פסח תשפ"ד

זמנים לחג הפסח הבעל"ט

הכניסה לק"פ להקביל מני רבו ברגל
אחרי התפילות - שחרית ומעריב
ובין השעות 13:30 - 12:00 בעהריים

***

העליה לרגל
על יד שריד בית מקדשיו תתקיים אי"ה
במוצאי יו"ט ראשון
בשעה 23.00

בברכת
אמרי"ל וזאת הנהגתנו
ובאיים

הודעה ובקשה דחופה
במלאת 40 שנים להסתלקותו של
כ"ק אדמו"ר בעל ה"אמרי אש" וצוק"ל
ולאחר שמהדורת הספר הק" **"אמרי אש" עה"ת ומועדים**,
אזלה מן השוק מזה זמן רב.
הגענו להודיע, כי בע"ה בקרוב תצא לאור מהדורה חדשה עם תיקונים והוספת.
וכזה באים אנו בקריאה גדולה וחשובה מכל מי שבירדו תוספות או תיקוני סופר, בבקשה להמציאם לידינו במהדורות האפשריות,
על מנת שנוכל להביא את הספר הק" לתכלית המושלם לכבודו של רבינו **צוק"ל**, ונזכה שיהיו שפתותיו דובכות בקבר, ועמוד למו"ץ יושר בעדנו.
בכבוד ובברכה
הזוקאל בקרו"ט - 052-7602139

תעשה ולא מן העשוי במצה

החמצה, וע"כ מהני אף באדם אחר בשימור בזמן הקצירה, דנראה מדבריהם דלפמ"ג אין דין 'לשמה' ולחת"ס אין דין 'עשיה' לשמה וא"כ שונה מעשיה בסוכה דיש בה עשיה לשם צל.

תולמ"ה בחפצי מצוה

הנה מלבד דאף לפמ"ג לאמאן דאמר שימור דאו' הוי דין 'עשיה לשמה', וכפשוטו הראשונים ולש' המ"ב, ואף ביאורו של החת"ס מדוע בקצירה ניתן לעשות ע"י גוי ואין חסרון של לשמה דאין צריך עשיה לשמה, יעויין בחוק יעקב (סק"ב) ביאור אחר בזה, וכן יש להוכיח מדברי האחרונים (שו"ת מהרש"ם ח"ד קכ"ט ועוד) שדנו בעשיית מצות מכוונה לפסול משום שחסר בעשיית האדם, הרי דפשיטא להו דיש דין 'עשיה לשמה' הנה בלא"ה יש להוכיח דאין כלל חובת עשיה 'לשמה' בכדי שיפסול בתולמ"ה, שהרי הגמ' למדה לדין 'אגד' בלולב, והלא שם בודאי אין חובת לשמה, וכן גבי מזוזה אין מוכרח כלל שבעינן לשמה (לעיל אות ד), ואי נימא דדין תולמ"ה שייך דווקא בעשיה של חפצי מצוה, י"ל דאף מצוה הוי חפצי מצוה, יעויין בט"ז (קס"ז קס"ח) דאין ליתן מצת מצוה לגוי, ומציין לדבריו בספרו דברי דוד (עה"ת), שביאר שיש דין חיוב מצוה בשיירי מצוה כיון דהוקצה למצותו, הרי שדיניו ככל חפצי מצוה שנאסרים בביזוי מצוה ואף לאחר קיום המצוה יש בהם חיוב, וכדמצינו שיש בהם איסור לעשות בשיירי מצוה דבר מגונה (או"ח סי' כ"א). המורם עד כה דייק במצה פסול תולמ"ה, הן מצד דיש בזה עשייה (כלש' רש"י בסוכה) והן מצד דיש בזה לשמה, והן מצד הווי חפצי מצוה,

ב"ק מרן ארמוני שליט"א באפיקת מצות במאפיקת שמורה מצוה

מצוה גזולה

דעת הרמב"ם וכן הרא"ש מכח הסוגיה בדף ל"ח. דבעינן במצה 'לכס', אם כן מצוה גזולה לא יוצא בה די חובה, וכן בשו"ע (תנ"ד סע' ד) נפסק שמצה גזולה אין יוצאים בה יד"ח, ובגליון רעק"א הקשה, מדוע לא אמרינן 'מדלעסיה קניה' בשינוי מעשה, ומביא שאכן נקט כן הריטב"א (סוכה ל"ה), ומשו"כ בשא"ג (ס"ד צד) נוקט שמצה גזולה פסולה, רק משום מצוה הבאה בעבירה, אך בחידושי האדר"ת בגליונותיו על שו"ע (פורסם בקובץ אליבא דהלכתא פ"ז), יישב דלא מהני קנייה בשינוי, כיון דהוי תולמ"ה, שבזמן עשית הלחם עוני הוי עשיה בפסול, ועשייה דלעיסה הוי עשיה מועטת, ואין די בה כדי שיחשב בה שם 'עשיה', ויש לדייק מדברי המג"א דבהל"ב ברכמ"ז (קצ"ו) נוקט לברך על לחם גזול משום דלעיסה קניה, וכאן לא השיג על השו"ע, ולדברי האדר"ת א"ש דעדיין הוי תולמ"ה, (ואף בדעת רעק"א י"ל, דמודה שיש חסרון תולמ"ה במצה, רק דסבר שגזול אי"ז חסרון בתולמ"ה עיין לעיל אות ג), או שהבין שכל המצה גזולה מאדם אחד ואין זה עשיה בפסול כיון שכשר לבעלים, ואדר"ת מיירי שאף לבעלים פסול, כגון שהמים שייכים לאחד והקמח לאחר)

העולה

במצוה יש דין עשיה ובפשוטו אף עשיה לשמה, והוי חפצי מצוה, ומשו"כ יש בו פסול תולמ"ה, ובפסול גזול נחלקו האחרונים אי הוי עשיה בפסול, אך באופן דכשר לבעלים, אי"ז נחשב כלל עשיה בפסול, והנידון כאשר המים גזולים מאחד והקמח מאחר.

יסוד הדין

מובא בגמ' ג' דינים בסכך הסוכה, שפסולה משום שישנו חיוב של 'עשיה' בבניית הסוכה, ובנעשית מאליה או שלא כדין, פסולה משום 'תעשה' ולא מן העשוי, **בדף י"א**. גבי סוכה במחובר פסולה, דלא מהני קציצה בל בד, וכמבואר ברש"י ד"ה ויתבי: "דהכי משמע סוכות תעשה, כשאתה עושה אותה, תהא ראויה לסוכה, ולא מן העשוי בפסול שאין ראוי לסוכה, ואתה מתקנו בתיקון מועט, כי האי דמכשר לה בקציצה, וברמב"ם (פ"ה, הל' י"ב) "צריך לנענע כדי שתהא עשויה לשם סוכה", **ובדף י"ב**. סוכה בחבילי קש שהניחם לייבוש פסולים, אף אם בעת ישיבתו יכוון לשם צל, וכן חוטט בגדיש, שאין כוונתו בזמן העימור לצל, ואף אם בעת החטיטה רצונו בסכך לצל, פסול, דבזמן העשייה לא נעשה לשם צל, וברמב"ם (שם הל' ט') "אבל סוכה שנעשית מאליה, פסולה לפי שלא נעשית לשם צל" ובהל' י' "הוא מתחילה לא עשה סכך זה לצל, ונמצאת כסוכה העשויה מאליה". **ובדף ט"ו**: הדין שתקרת הבית פסולה לסוכה, כיון דנעשה בפסול, לבית ולא לסוכה, ולא מהני אף שעכשיו כוונתו לשם צל, ובלש' הרמב"ם (שם הל' ח') "שהרי לא נעשו לשם סוכה אלא לשם בית"

בשאר מצוות

ודין 'תעשה ולא מן העשוי' נאמר לגבי מצוות נוספות, בדף י"א. לדעת ר"י דלולב בעי אגד, אם אגד בפסול, אף דלאחר מכן ליקט הענבים מן ההדס לא מהני, מבאר רש"י ד"ה וילפינן, דמקורו הוא מכח לימוד "בבבנין אב, מה מצונו בסוכה שיש בה מעשה והקפידה התורה על העשוי בפסול, אף לולב כן", בגמ' מנחות ל"ג: במזוזה שקבעה על מזוזות הפתח קודם שחוברו לפתח, פסולה משום תולמ"ה, ומבואר ברש"י (ל"ג ד"ה תלי) דילפינן מציצית, כשם ששם פסול תולמ"ה הוא הדין בעשיית המזוזה בפסול, עכ"ל. ובציצית גופא הגמ' (סוכה י"א) משווה לסוכה, וכ"ש לדעת המעדיני יו"ט (רא"ש הל' מזוזה ס"י ס"א אות ש') שלומד דין תולמ"ה במזוזה מסוכה, אכן דעת היראים דדין תולמ"ה במזוזה, מקורו מהא ד'וכתבתם על מזוזות' ולא כשכבר כתוב ומונח וכן נראה בבלבוש (יו"ד רפ"ט)

בגזל

בפמ"ג ס' תרל"ז (משב"ז סק"ד), נסתפק האם סכך גזול נחשב כסכך פסול, ואם כאשר סיכך בו בזמן שהוא גזול, אף שקנהו לאחר מכן הוי תולמ"ה, וכן בביה"ל (ס' י"א סע' ו) גבי ציציות גזולים שהטילם בגד נראה שנוקט דהווי תולמ"ה, ורק מצד ששילם דן האם קונה למפרע, וממילא מתברר שאין עשייתו בפסול, (ויל"ע לדבריו כאשר קונה בשינוי האם ודאי הווי תולמ"ה, דאין קנינו למפרע) ויעויין עוד בתהל"ד (ס' י"א סע' ג') מה שהוכיח בזה, ובק"י (סוכה כ"ד) ובאבי עזרי (סוכה פ"ה ס"ו) דנו לומר דבגזול אין זה חסרון בחפצא של הציצית והסוכה אלא בגבאר ואין שייך בזה תולמ"ה, ויעויין בפתחי חושן (גנבה פ"ו הל' י"ז) מששב"ז, אכן נראה פשוט דבאופן שלבעלי הסוכה או הציצית הרי זה כשר, אין בזה חסרון של תולמ"ה אף לגבי הגזול, כיון שנחשב שעשייתו בכשרות, וכל הנידון באופן שלא נעשה בכשרות אף לבעליו, כגון שאין הטלית של בעל החוטים, וכן אין הדפנות של בעל הסכך,

עשייה לשמה במצה

יש לדון האם במצה יש פסול תולמ"ה, דמדברי רש"י

התרגשות בקרב קהל אנ"ש בהקמת קופת הצדקה של אנ"ש בסימן 'ונתנו'

שלל חלוקות בסכומים נכבדים

כלל אנ"ש לקבל תלושי מזון ותלושי ביגוד למען יוכלו לחוג את חג הפסח כבני מלכים בהרחבה גדולה. שבט לוי אלו אברכי הכלולים, קיבלו מענק עידוד נוסף, כאות הערכה והוקרה על עמידתם בחזית השמירה על כלל ישראל.

למרות שהקופה הוקמה אך זה מכבר, אותותיה הברוכים כבר ניכרים על פני השטח, ולקראת חג הפסח הקופה קיימה שלל פעולות לרווחת ולטובת הציבור.

בין השאר חילקה קופת 'ונתנו' קמחא דפסחא בסכום אדיר של 300 אלף ש"ח עבור מעל 170 משפחות מאנ"ש, כאשר נקבעו קריטריונים על פיהם התבצעה החלוקה בצורה מסודרת ושיוונית.

בנוסף לכך, זכו

דברי הקמת הקופה

בקרב כלל חסידי מוד"ץ בארץ ובתפוצות שוררת התרגשות רבה, עת באה הבשורה המשמחת אודות הקמת קופת צדקה חדשה בסימן 'ונתנו'.

הקופה הוקמה באופן אישי על ידי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אשר ראה את הצורך ההכרחי בהקמת קופת הצדקה כאשר הקומץ אינו משיבע את הארי בתמיכה במשפחות מאנ"ש, ובפרט עם העלאת יוקר המחיה בשנים האחרונות.

אד"ש מינה באופן אישי את בנו הרה"צ מוריני דוד דב שליט"א, ואת המשב"ק הרה"ח אריה בקנרוט שליט"א לכהן כממונים על הקופה. בנוסף להם, מינה אד"ש את הרה"ח עזריאל לרנר שליט"א להצטרף לדיונים בחלוקות הכספים, על סמך מאמרו ז"ל שקופה של צדקה נגיבית בשנים ומתחלקת בשלושה.

קופת צדקה וחסד
ונתנו
שני"י בית כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בס"ד

על זאת שבחו אהובים ונתנו ידידים

עם סיומה המוצלח ב"ה של חלוקת תווי הקנייה ושוברי הרכישה המוליים למשפחות רבות מאנ"ש לפיכך חייבים אנו להודות לקל עליון נורא עלילה על הזכות הגדולה שנפלה בחלקנו באיסוף וחלוקת סך השווה לכ-300 אלף ש"ח בתוספת מיוחדת ונכבדה למשפחות אברכי הכלולים כדי שיוכלו לחגוג את הפסח בהרחבה רבה

לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל לאלו אשר בשמחה הוזילו מהונם ומכיסם בנדיבות לב סכומים נכבדים ביותר וזכו בס"ד להחיות עם רב כהיום הזה

יישר כחכם!

תודה מעומקא דליבא נשגו להנהלת המוסדות הרה"ח ר' **יחיאל זאב הכהן קרימלובסקי** הי"ד והרה"ח ר' **יחזקאל שרגא בקנרוט** הי"ד על הירומותם היחלצים חושים להצלחת מנבית 'ונתנו' למען משפחות אנ"ש

וברכה מיוחדת להאי גברא רבא ויקרא הרה"ח ר' **עזריאל יעקב לרנר** הי"ד אשר אתמוזי גברא במפעלות הצדקה והחסד לאנ"ש רבות בשנים ואף השתא נרתם וסייע רבות להצלחת המנבית והחלוקה

זכות הרבים וברכת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א תעמוד לנדיבי חלב, להנהלת המוסדות ולעסקים החשובים די בכל אתר ואתר, ונזכה סולנו לאכול מן הובחים ומן הפסחים בירושלים ע"י"ק, בביגא"צ ומלכנו בראשנו במרה. בימינו אי"ד

ובזאת באנו על החתום

דוד רב טאוב   אריה בקנרוט

כ"ה שבט תשפ"ד

מנהלי הקופה בישיבה לחלוקת קמחא דפסחא תשפ"ד

בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מסיבת הזקרה מפוארת עבור תורמי 'קמחא דפסחא' בשילוב כנס היסוד לקופת הצדקה 'ונתנו'

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בחלוקת יין לליל הסדר

מורינו רבי דוד שליט"א נושא דברים

ביום שלישי האחרון, ח' בניסן, התקיימה מסיבת הזקרה מפוארת בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, בשילוב מעמד כנס היסוד לציון הקמת קופת הצדקה 'ונתנו'. המסיבה נערכה באולמי הדר דימול, ובה השתתפו התורמים הנכבדים אשר התחייבו לתרום למעות הקמחא דפסחא של קופת הצדקה 'ונתנו' מעל ל 5,000 ש"ח.

המוזמנים הסבו סביב לשולחנות ערוכים בכל טוב כיד המלך. דברי פתיחה נשא המשב"ק הרה"ח אריה בקנרוט שליט"א, מראשי הקופה, אשר הודה למשתתפים ופתח בכבוד אכסניה, ה"ה הר"ר עקיבא יוסקוביץ הי"ו, אשר דאג במסירות לארגון מסיבת ההוקרה על הצד היותר טוב.

אחריו נשא דברים הרה"צ מורינו דוד שליט"א, אשר שיבח את הנותנים בלב רחב אודות נתינתם שפועלת פירות ניכרים, כאשר משפחות רבות מאנשי נהנות מכך, וזכות להכניס את החג בשלווה ובדיצה.

עוד דיבר הרב ישראל פלנר שליט"א, מראשי קופת העיר בני ברק, שהרחיב וסיפר מניסיונו רב השנים אודות התועלת העצומה שבהקמת קופה כעין זו. בהמשך דבריו ערך סימפוזיון מרתק, כאשר המשתתפים התעניינו אודות המתרחש מאחורי הקלעים של התנהלות קופה, והאם ישנה עדיפות לחלוקת מוצרים על פני תווי מזון או כסף מזומן.

אם אין תורה - אין קמח. במהלך האירוע המפואר, הרה"ח ר' עזריאל יעקב לרנר שליט"א ערך סיום על מסכת סוטה.

את המשא המרכזי נשא כ"ק מרן רבינו שליט"א אשר שוחח בדבריו בעניין חשיבות נתינת מעות לצדקה עבור 'קמחא

לפני ברכת המזון, אד"ש חילק לתורמים בקבוק יין מכובד ונאה עבור ד' כוסות לליל הסדר. הרה"ח ישראל יצחק גולדנברג שליט"א כובד בברכת המזון. ובסיום המעמד המשתתפים התפזרו ברגשות שמחה אודות הזכות העצומה בשותפות עם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בחלוקת מעות הקמחא דפסחא לרווחת אנ"ש.

דפסחא, והוסיף וביאר על המאמר לוו עלי ואני פורע - במה הקב"ה פורע לאדם? בשמחת יו"ט! שתהיה לו שמחה אמיתית בחג, זה הפירוש אם אתה משמח את שלי אני משמח את שלך. עוד אמר: ישראל נתבעין ונתנין, פה ב"ה לא היו צריכים לתבוע.

שהשמוחה במעונם

הרה"ח יחיאל קרימלובסקי שליט"א י-ם
הרה"ח צבי ברוסילובסקי שליט"א פ"ת
להולדת הנכדים

הרה"ח חיים אשר קרימלובסקי שליט"א י-ם
הרה"ח דוד משה קרימלובסקי שליט"א ב"ב
הרה"ח שאול שנקר שליט"א טאמס ריווער
להולדת הנינים

גנוזות

רבינו האמרי שאול זי"ע בנאות דשא בעיירה קרעניץ בפולין (הניגון שוזר דלים חובר בקרעניץ ואין נקרא בשם החסידים ניגון קרעניץ) משמאלו האדמו"ר מפרעמישלאן מלונדון זצ"ל מימינו הגאון רבי ירחמיאל אליהו בוצ'קו זצ"ל ראש ישיבת מונטרה בשוויץ. השני מימין הרה"ח אברהם מרקוס ז"ל. על התמונה יש תאריך שצולמה בחודש אב תרצ"ו. (תשר"ח להרה"ח אהרן אורלנדר הי"ו מני יורק ולהרה"ח אברהם טיילור הי"ו על הבאת הפרטים על תמונה)

תמונה נדירה של רבינו האמרי שאול זי"ע בביקורו בישיבת עץ חיים בעיירה היידה (כיום וילרייק) בבליגיה בסביבות שנת תרח"ץ (תשר"ח להרה"ח שאול ויסמן שליט"א על שליחת התמונה למשרכת)

ברכות מאליפות

קדם האי גברא יקרא
הרה"ג ר' אליקים קורלנסקי שליט"א
לרגל השמוחה השרויה במעונו
באירוסו בתו בשעט"מ
יה"ר שתרווה רוב נחת דקדושה מכל יצ"ח
המברכים בדידות
שמואל אליהו טאוב שלמה צבי טאוב

קנין תורה

שע"י חבורת חברים מקשיבים
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
מבחן קנין תורה 4
יתקיים בעזה"ת
ביום שלישי כ"ט ניסן תשפ"ד
על מקום המבחן תבוא הודעה

נא להתפלל ולהעתיק רחמים עבור
יעל בת צביה
רבקה בת צפורה בריינדיל
לרפואה שלמה בתוך שאר חולי עמי ישראל

02-649-3362
לשמיעת שיעורים בעמוד ימי במסכת סוכה מפי
הרה"ג אוריאל רוטנברג שליט"א
36
1 שיעור יומי
2 שיעור שיכום שבועי
3 השאת הערות נזירות על הסוגיא

מערכת "בשבילי דשא"
מברכת את קוראיו ואת כל בית ישראל
בפסח כשר ושמח
און א גוט יו"ט

מאפית 'שמורה מצוה'
וצוות העובדים
מברכים את חבורת האברכים דקהילתנו
בברכת פסח כשר ושמח
ונזכה לאכול מן הפסחים ומן הזבחים
אלעזר קורניקסלר

תודותינו וברכותינו נתונות לאלו שנרבו הוצאת הגליון

<p>לע"ג הר"ר אליהו עקיבא ב"ר דוד ז"ל טיילור נלב"ע כ"ח אדר"א תשפ"ד הונצח ע"י בנו הר"ר אברהם יעקב הי"ו</p>	<p>לע"ג מרת חנה גולדא ב"ר צבי זאב ע"ה קאופמן נלב"ע ט"ז ניסן תשס"ג הונצח ע"י התנה הר"ר עזריאל יעקב לרנר הי"ו</p>	<p>נתרם ע"י הרה"ח יוסף שלמה גולדפינער שליט"א לרגל השמוחה השרויה במעונו באירוסו בתו בשעט"מ יה"ר שירווה רוב נחת דקדושה מכל יצ"ח</p>
<p>לע"ג הר"ר מרדכי מאיר ב"ר משה דוד ז"ל קסטנבוים נלב"ע כ"ב טבת תשפ"ד הונצח ע"י בנו הר"ר אריה הי"ו</p>	<p>לע"ג מרת חוה ב"ר יצחק ע"ה פיק נלב"ע ט"ו שבט תשפ"ד הונצח ע"י בנה הרה"ג שלמה שליט"א</p>	<p>לע"ג הר"ר יהודה ב"ר מאיר אליעזר ז"ל רוטנברג נלב"ע ט"ו טבת תשפ"ד ומרת מרים יוטא ב"ר שלום ע"ה רוטנברג נלב"ע שב"ק כ"ו תמוז תשפ"ג</p>